

Rožinė spalva dabartinėje lietuvių (rašto) kalboje

Loreta Vaičiulytė-Semėnienė

Bendrinės kalbos tyrimų centras, Lietuvių kalbos institutas
El. paštas: loreta.semeniene@lki.lt
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2196-8937>

Santrauka. Šio straipsnio objektas – spalvos būdvardis *rožinis*. Tikslas – remiantis *Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno* (DLKT) medžiaga, išsiaiškinti *rožinis* semantiką dabartinėje lietuvių rašto kalboje ir jos pagrindu „pamatyti“ rožinę spalvą. Spalvos pavadinimai nagrinėjami sintaksiniu-semantiniu aspektu. Išanalizavus per 1000 pavyzdžių paaiškėjo, kad pagal rožiskai suvokiamus daiktus *rožinis* reikšmė platesnė nei aiškinamuosiuose žodynuose apibrėžiama. Plačiau lietuvių kalbos vartotojų suvokiama rožinė nuo spalvos centro (rožės, erškėčio, bijūno žiedo spalvos) laipsniškai pereina prie baltos, geltonos, (purpuriškai) raudonos, violetinės, oranžinės, rudos, pilkos. Rožinė daikto spalva gali būti dirbtinė arba būdinga daiktui iš prigimties. Būdvardis *rožinis* vartojamas su daiktavardžiais, žymintiais nuo seno lietuviui įprastus ir (palyginti) naujai jo kasdienybėje atsiradusius, retai naudojamus daiktus.

Raktažodžiai: būdvardis *rožinis*, spalva, semantika, konstrukcija, žodynas, tekstynas.

The Colour *Pink* in the Contemporary (Written) Lithuanian Language

Summary. The subject of this article is the adjective *pink* (Lith. *rožinis*) denoting the colour. The goal is to investigate the semantics of *pink* in the contemporary written Lithuanian language in reliance on the Corpus of the Contemporary Lithuanian Language (Lith. *Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas*, DLKT), and to use the findings to ‘see’ the colour pink. The names of the colour are analysed from the syntactic-semantic approach. Analysis of over 1,000 samples has revealed that, based on the things perceived as pink, the meaning of the word *pink* goes well beyond the thesauri definition. In its broader meaning as perceived by users of the Lithuanian language, the colour pink from the centre of the colour (the colour of rose, sweetbrier, peony) gradually transitions to white, yellow, (purplish) red, violet, orange, brown, grey. The colour pink can be artificial or the inherent colour of a thing. The adjective *pink* is used in combination with nouns that designate things that Lithuanians have known and considered ordinary for ages or have come across in their daily life quite recently, and use them rarely.

Keywords: adjective *rose*, colour, semantics, construction, dictionary, corpus.

1. Įvadas. Teorinės prielaidos

Spalva, remiantis akademiniam *Lietuvių kalbos žodyne* (LKŽ) teikiama šio žodžio apibrėžtimi, yra „regimas šviesos tonas“. Būdama inherentiškai susijusi su žmogaus matymu, arba matymo universalija (ang. *seeing universal*, plg. *concept of SEEing*)¹, ji domina įvairių

¹ Plačiau apie tai žr. Wierzbicka (1996, 78tt, 287tt) ir ten cituojamą literatūrą.

mokslo šakų atstovus: filosofus, fiziologus, psichologus, fizikus, chemikus, dailėtyrininkus, kalbininkus. Pastarieji įvairiais aspektais spalvos pavadinimus tyrinėja tiek užsienyje, tiek Lietuvoje (*inter alia* Berlin, Kay 1969; Hardin, Maffi 1997; Biggam, Hough, Kay, Simmons 2011; Silvestre, Cardeira, Villalva 2016; Kazlauskaitė, Ramanauskienė 2011; Gritėnienė 2017, Vaičiulytė-Semėnienė 2018, 2019 ir ten cituojama literatūra)².

Šio straipsnio objektas – spalvos pavadinimas *rožinis*, -ė³. Tyrimo tikslas – pagal daiktavardžiais pasakomus tikrovės daiktus, kurie lietuvių kalbos vartotojo suvokiami kaip rožiniai, išsiaiškinti būdvardžio *rožinis* semantiką dabartinėje lietuvių (rašto) kalboje ir jos pagrindu „pamatyti“ rožinę spalvą⁴. Keliami uždaviniai: spalvos pagrindu aptarti *rožinis* apibrėžtis atskirų kalbų žodynuose ir spalvų pavadinimų tyrimuose; atsižvelgiant į tai bei remiantis *Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno* (DLKT) medžiaga, pagal rožiskai suvokiamus daiktus apibrėžti *rožinis* spalvos reikšmę; apsvarstyti skirtingų formų *rožinis* ir galimų jo sinonimų vartoseną.

Rožinės spalvos pavadinimai straipsnyje nagrinėjami sintaksiniu-semantiniu aspektu. Kiek žinoma, taip *rožinis* lietuvių kalboje nebuvo tyrinėtas. Tai tekstynu paremtas tyrimas. Tiriamoji medžiaga – 1030 sakinių iš Vytauto Didžiojo universiteto Kompiuterinės lingvistikos centre sudaryto DLKT⁵.

Teoriniu tyrimo atskaitos tašku imamas Ekaterinos Rakhilinos (2007), Rakhilinos ir Galinos Paramei (2011) bei Paramei ir Yulios Driber, Dimitrio Mylonos (2018) darbuose dėstomas požiūris į spalvą. Rakhilina (2007) ir kiti ką tik minėti autoriai pirmiausia remiasi Annos Wierzbickos (1996, 291) mintimi, kad spalvos konkrečioje kalboje nėra abstrakcijos; jos susijusios su iškilomis (ang. *salient*) kultūriniu požiūriu realijomis, materializuojančiomis (ang. *reifying*) tą spalvą. Kalbos vartotojas vienos ar kitos spalvos prototipo ieško savo kultūrinėje aplinkoje, pavyzdžiui, spalvą lygindamas su (ne)gyvais objektais: augalais, gyvūnais, negyvais natūraliais daiktais (ang. *inanimate nature*), maistu, dirbiniais (ang. *man-made*), kūnu ir jo dalimis (ang. *body and bodily products*) (Griber, Mylonas, Paramei 2018). Nagrinėjant spalvos pavadinimus svarbu jų semantinis junglumas (ang. *combinability*) su vadinamuosius natūralius arba dirbtinius daiktus (ang. *natural objects / surfaces* resp. *artefacts*) žyminčiais daiktavardžiais: jei spalvos pavadinimas be apribojimų vartojamas su abiejų tipų daiktavardžiais, tai papildomai rodo, kad spalvos pavadinimas priklauso vadinamiesiems pagrindiniams spalvų pavadinimams (ang. *basic colour terms*) (Rakhilina, Paramei 2011; plg. Griber, Mylonas, Paramei 2018). Pagal visa tai, kas minėta, nustatoma spalvos materializacija (ang. *color reification*): daiktai, kurie kalbančiojo suvokiami kaip tą spalvą turintys. Atskirose kalbose spalvos pavadinimai pagal daiktus gali (ne)sutapti (Griber, Mylonas, Paramei 2018).

² Apie kalbas, pvz., Warlpiri kalbą, kurios neturi *spalvos* sąvokos ir spalvos pavadinimų (ang. *lexical gap*), kur spalva pasakoma nurodant tos spalvos daiktą kaip vizualinį deskriptorių, žr. Wierzbicka (2008).

³ Toliau kalbant apie vyriškosios ir moteriškosios giminės spalvos būdvardžius apibendrintai vartojama nežymėtoji (vyriškosios) giminės forma.

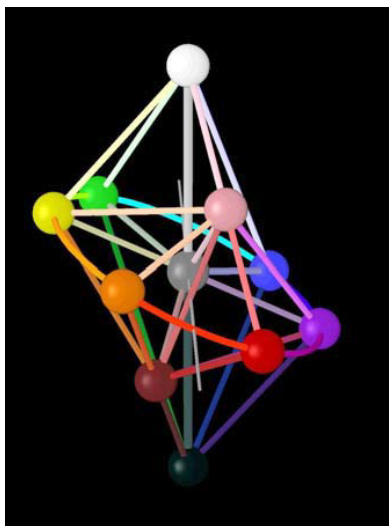
⁴ Kai straipsnyje kalbama apie žodį kaip spalvos pavadinimą (ang. *color term*), jis žymimas pasviruoju šriftu (*rožinis*), kai omenyje turima spalva (ang. *hue*) – stačiuoju šriftu (rožinis).

⁵ DLKT prieiga internete: <http://tekstynas.vdu.lt>. Medžiaga straipsniui rinkta 2021 metų vasario mėnesį.

Tipologiškai rožinės spalvos pavadinimas – būdvardis *rožinis* – priklauso septintajam pagrindinių spalvos pavadinimų kūrimo(si) etapui (Berlin, Kay 1969). Lewis Griffinas (2006; plg. 2001), remdamasis Brento Berlino, Paulo Kay (1969, 4) vienuolikos pagrindinių spalvų pavadinimų hierarchija (žr. 1 lentelę), sudarė psichologinę spalvų struktūrą (ang. *psychological structure of the eleven basic colours*) (žr. 2 paveikslą), iš kurios matyti, kaip kiekviena spalva (ne)susijusi su kitomis⁶. Pavyzdžiui, šiame straipsnyje aktuali rožinė, būdama ašies tarp baltos ir raudonos centre, taip pat yra pusašėmis susijusi su geltona, oranžine, ruda, violetine ir pilka. Šiuo pagrindu darytina prielaida, kad rožinė nuo savo centro gali artėti prie kitų ką tik minėtųjų. Jei taip, tai kalboje (sakinyje) vienaip ar kitaip turėtų paaiškėti, pavyzdžiui, iš būdvardžio *rožinis* modifikatorių (*Rugsėjo viduryje baltai rožiniais žiedais nubiro obelies šaka* (DLKT)) ir (arba) iš paties daiktavardžiu (daiktavardiniu junginiu) žymimo daikto, kurio spalvą lietuvių kalbos vartotojas mato ir lengvai atpažįsta, pavyzdžiui, kaip baltai artimesnę rožinę (*rožinis obels žiedas*).

1 lentelė. **Pagrindinių spalvų pavadinimų hierarchija, pagal Berliną, Kay (1969)**

1 etapas		2 etapas		3 / 4 etapas		5 etapas		6 etapas		7 etapas
<i>Juodas</i> <i>Baltas</i>	+	<i>Raudonas</i>	+	<i>Žalias</i> ir / arba <i>Geltonas</i>	+	<i>Mėlynas</i>	+	<i>Rudas</i>	+	<i>Violetinis</i> <i>Rožinis</i> <i>Oranžinis</i> <i>Pilkas</i>

1 paveikslas. **Pagrindinių spalvų psichologinė struktūra, pagal Griffina (2006).**

⁶ Apie spalvų (ang. *hue*), pavyzdžiui, baltos ir juodos, geltonos ir mėlynos, žalios ir raudonos, priešpriešas (ang. *hue opponency*, *opponent (process) color theory*) ir skirtingas jų vertes žr. *inter alia* Hering (1920); Chichilnisky, Wandell (1999); Webster, Miyahara, Malkoc, Raker (2000); Jameson (2010); Wuerger (2013); Xiao, Fu, Mylonas, Karatzas, Wuerger (2013) Kuehni (2014) ir ten cituojama literatūra.

Mintis, kad rožinė spalva lietuvių suvokiama kaip viena pagrindinių (Uuskūla, Bimler 2016, 67⁷), suponuoja, kad kalbos sistemoje šios spalvos pavadinimas – būdvardis *rožinis* – įsitvirtinęs: *rožinis* be apribojimų jungiasi tiek su daiktavardžiais, žyminčiais žmogaus dirbinius (*rožinė suknelė*), tiek su daiktavardžiais, žyminčiais daiktus, kurie tokią spalvą turi iš prigimties (*rožinis bijūnas*) (Rakhilina 2007, 367t, 375t; Rakhilina, Paramei 2011, 121tt). Tuo remiantis manytina, kad spalvos *rožinis* be apribojimų vartojamas atributinėse ir predikatinėse konstrukcijose (Rakhilina, Paramei 2011, 130). Rakhilina (2007, 375) su Paramei (2011, 126, 129) teigia, kad pirmiausia spalva būna pasakoma daiktavardiniu junginiu, kurio pagrindinis dėmuo yra daiktavardis *spalva*, o jo priklausomasis – daiktavardis, pasakantis spalvos skleidėją daiktą (pvz., *rožės spalvos*), vėliau pagal kalboje vyraujančią darybos modelį pasidaromas ir greta daiktavardžio *spalvos* imamas vartoti kaitomas spalvą reiškiantis būdvardis (pvz., *rožinės spalvos*), kuris galiausiai imamas vartoti vienas be *spalvos* (pvz., *rožinis*). Tai iliustruoja 1–5 sakiniai, kai tokių kaip 1-asis labai reta⁸, o 2, 4-ame pavyzdžiuose, juos lyginant su 3 ir 5-u, vartojamas *spalvos* yra pleonastinis (dar žr. toliau).

- 1) *Padažas turi būti kremos tirštumo, nei rūgštus, nei saldus. Nuo prinokusių agrastų padažas pasidaro rausvosios rožės spalvos* (plg. *pasidaro rausvai rožinės spalvos; pasidaro rausvai rožinis*)⁹.
- 2) *Rožinės spalvos* (plg. *rožinė*) jos *oda* nubrozdingta.
- 3) *Jos rožiniame veiduke įsitvirtino maloni, kiek lapiška šypsenukė.*
- 4) *Jos [Agdos] veidas, plaštakos ir rankos buvo rožinės spalvos* (plg. *rožinės*). *Prijuostė – balta.*
- 5) *Mažąją katytę pavadiniau Perle, nes ji buvo tokia balta ir rožinė. Net per jos ausyčių odą galėjai matyti mirguliuojantį kraują.*

Rakhilina ir Paramei atkreipia dėmesį ir į tai: jei spalvos pavadinimas jungiasi su daiktavardžiais, žyminčiais natūralius daiktus, kurį laiką kartu vartojamas ir senasis spalvos pavadinimas (plg. *rausvas bijūnas* ir *rožinis bijūnas*).

Straipsnyje struktūrinis požiūris į reikšmę derinamas su kognityviniu. Čia analizuojami žodžių tarpusavio santykiai sakinyje ir žiūrima, kokia informacija jais reiškiami (plg. Jakaitienė 1988, 42t, 57tt; 2010: 17t, 45t, 50). Jo pagrindu galima kalbėti apie vadinamąjį kalbos pasaulėvaizdį¹⁰ kaip kalbos elementuose užfiksuoto turinio supratimą, t. y. rožinės spalvos suvokimą; tam tikrą tikrovės fragmento interpretaciją kalboje (plačiau žr. Gudavičius 2007, 10, 2009: 11tt, plg. Wierzbicka 1996, 13, 15 ir ten cituojamą literatūrą).

⁷ Pagal 67 gimtakalbių lietuvių apklausas (ang. *the Listing Method*) ir kognityvinio išsilumo indeksą (ang. *Cognitive Saliency Index*), Mari Uuskūla ir Davidas Bimleris (2016: 67) sudarė tokią iškilų lietuvių kalbos spalvų pavadinimų hierarchiją: *raudona, geltona, balta, žalia, juoda, mėlyna, oranžinė, violetinė, pilka, ruda, žydra, salotinė, vyšninė, rožinė, gelsva, ružava, rausva, žalsva* ir kt., iš kurios matyti, kad į ją patenka ne tik atskiros vadinamosios pirminės (balta, juoda ir kt.) ir antrinės (rožinė, oranžinė, violetinė ir kt.) spalvos, bet ir atspalviai (*gelsva, žalsva* ir kt.); *rožinė* yra 14 skalėje ir visai greta minimos jai artimos *ružava, rausva*.

⁸ Žr. toliau 2 lentelę.

⁹ Pavyzdžiai čia ir toliau straipsnyje yra iš DLKT.

¹⁰ Plg. Kristinos Rutkovskos, Mariaus Smetonos, Irenos Smetonienės (2017, 22) vartojamą terminą *pasaulio vaizdas kalboje* (PVK).

Tyrimė taikomi semantinės analizės, struktūrinis, aprašomasis, lyginamasis, interpretacijos metodai.

2. Bendrasis tiriamojo objekto apibūdinimas: *rožinis* žodynuose ir spalvų pavadinimų tyrimuose

Bendrinės lietuvių kalbos žodyne (BLKŽ_o) būdvardis *rožinis* apibrėžtas kaip „šviesiai¹¹ raudonas¹², rausvas¹³ (apie spalvą), šviesiai raudonos spalvos“. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (DLKŽ_o) nukreipia žiūrėti pamatinio daiktavardžio *rožė* reikšmę – „bot. sukultūrintas erškėčių krūmas kvapiais žiedais (Rosa); to krūmo žiedas“, o akademinis *Lietuvių kalbos žodynas* (LKŽ_o) jį teikia kaip „kuris rožės žiedo spalvos, rausvas“¹⁴. BLKŽ_o ir LKŽ_o rožinė spalva apibrėžiama kaip į baltumą, kiek raudona. Rožinę spalvą reiškia ir būdvardis *rožiškas*, kuris BLKŽ_o teikiamas kaip „rausvas, rožinis“¹⁴, o DLKŽ_o, kaip ir *rožinis* atveju, būdvardis *rožiškas* nukreipia į minėtą pirmąją daiktavardžio *rožė* reikšmę.

Sinonimų žodyne (SŽ_o) matyti su būdvardžiu *rožinis* siejamo *rausvas* sinonimai: *apyraudonis*¹⁵, *poraudonis*¹⁶, *rauzganas*¹⁷, *apyrausvis*, *rausvokas*, *porausvis*, kurių trys paskutiniai pasako rausvos atspalvį ir todėl toliau lieka nuošalyje. Kita vertus, tolesniam tyrimui pasirodė aktualus *Sisteminiame žodyne* (SLKŽ_o) minimas sudurtinis *rožiaspalvis*¹⁸, įtrauktas į semantinį *raudonumas* lauką. Iš to, kas sakyta, manytina, kad, kalbant apie rožinę spalvą, sinonimiškai galėtų būti vartojami būdvardžiai *rožinis*, *rožiškas*, *rausvas*, *apyraudonis*, *poraudonis*, *rauzganas*, *rožiaspalvis*, būdvardiniai ir (arba) daiktavardiniai junginiai: *šviesiai raudonas* ir (arba) *šviesiai raudonos spalvos*, *rožės (žiedo) spalvos* (plg. 1–11 sakinius).

6) *Jai tebuvo trylika ar dvylika metų: putnutė, rausvais* (plg. *rožiniais*) *skruostukais*.

7) *Slėpdamasis tarp beržų, dar liūdniau šviečia apyraudonis* (plg. *rožinis*) *mėnulis*.

¹¹ Šviesus – 2. *kuris balto atspalvio* (DLKŽ_o); 2. *kuris balto atspalvio, gymio* (LKŽ_o).

¹² Raudonas – 1. *kaip kraujo (apie spalvą), kraujo spalvos* (BLKŽ_o); 1. *kuris kraujo spalvos* (DLKŽ_o); *esantis vaivorykštės kraštinės šiltosios spalvos* (LKŽ_o); *kraujo spalvos* (SŽ_o).

Wierzbicka (1980, 43) teigusi, kad raudona – kraujo spalva, vėliau (1996, 315t) tai patikslina: raudona koreliuoja su ugnies ir kraujo spalva. Aleksandro Vasilevičiaus, Svetlanos Kuznecovos, Sergejaus Miščenko (2005, 170) manymu, ugnies spalva, ugninė – tai ryški oranžinė su raudonos priemaiša.

Plg. dar *Sisteminiame žodyne* (SLKŽ_o) *raudonumo* spalvos reikšmės semantinį lauką: „raudonas, raudonokas, apyraudonis, poraudonis, rausvas, raudas, rauzganas, bordinis, bordo, gaisrus, gaisrinis, gaisruotas, dvylys, avietinis, kreminis, kraujinis, kruvinas, oranžinis, purpurinis, rožinis, vyšninis, ugninis, tamsraudonis, ugniaspalvis, rožiaspalvis, kaip vandeniui apšutintas“.

¹³ Rausvas – *šviesiai raudonas, apyraudonis* (LKŽ_o; BLKŽ_o); *truputį raudonas, apyraudonis* (DLKŽ_o); *šiek tiek raudonas* (SŽ_o).

¹⁴ BLKŽ_o ir LKŽ_o būdvardžio *rožinis* straipsnyje pažymima, kad šis būdvardis vartojamas ir perkeltine reikšme (prk.), kuri nėra atskirai apibrėžta (*Rožinės svajonės* (BLKŽ_o); *Jis mėgo vaizduoti tuos laikus rožinėmis* (patraukliomis, idealizuojamomis) *spalvomis* sp. (LKŽ_o)). Tokie, kaip rodo DLKT pavyzdžiai, atskira reikšmė apibrėžtini semantinio perkėlimo atvejai lieka šio tyrimo nuošalyje.

¹⁵ Apyraudonis – *beveik raudonas* (DLKŽ_o); *kiek raudonas* (LKŽ_o).

¹⁶ Poraudonis – *apyraudonis* (LKŽ_o).

¹⁷ Rauzganas – *rausvas, apyraudonis* (BLKŽ_o); *kiek raudonas, rausvas* (DLKŽ_o); *rausvas* (LKŽ_o).

¹⁸ Rožiaspalvis – *kuris rožės spalvos, rausvas* (LKŽ_o).

- 8) *Atsisukęs pamačiau nuplikusį dėdulį su žaliomis petnešomis ant rauzgano* (plg. rožinio) *apvalučio pilvo ir nudribusiais šamo ūsais.*
- 9) *Ir sužėrėjo, suspindo jisai [aukštas medis] šviesiai raudonais* (plg. rožiniais) *žiedais.*
- 10) *Žiedai šviesiai rausvi arba balti, susitelkę šakučių viršūnėse, sudaro pailgą varpą.*
- 11) *Žiedynas platus, stiebo viršūnėje. Žiedai balti, raudoni, šviesiai rožiniai.*

Žiūrint į aiškinamuosius žodynus kitomis kalbomis aiškėja, kad, pavyzdžiui, dabartinėje latvių kalboje būdvardis *rožinis* (lat. *rozā*) apibrėžiamas kaip „šviesiai raudonas, rausvas“ (lat. *gaiši sārts*) (LLVV; LVV; MLVV), „blankiai raudonas, rausvas“ (lat. *bāli sārts*) (LVV 2006: 923). Iš esmės *rožinis* pasako tą patį spalvos toną kaip ir *skaisčiai raudonas* (lat. *sārts*), *šviesiai raudonas* (lat. *gaiši sarkans*), *rausvas* (lat. *iesarkans*) (Roze 2018, 224). Iš Anitros Rozės (Roze 2005, 116t; 2018, 224) tyrimų aiškėja, kad rožinės spalvos diapazonas yra gana platus: jis apima atspalvius, besiskiriančius šviesumu (lat. *gaišrozā* resp. *tumšrozā*) ir (arba) intensyvumu, arba sodrumu (ang. *saturation*) (lat. *bēbīšrozā*; ‚vidēji rozā‘¹⁹), spalvos (ne)grynumu (lat. *vecrozā* ‚rožinė spalva su pilku arba violetiniu atspalviu‘; ‚pārspilēts, bezgaumīgi krāšņs‘²⁰), artumu kitai spalvai (lat. ‚sarkanīgi rozā‘²¹) ar pan.

Rožinės spalvos pavadinimas (rus. *розовая*) aiškinamuosiuose dabartinės rusų kalbos žodynuose apibrėžiamas kaip „šviesiai raudonos rožės spalvos, šviesiai raudonas“ (NSRJ; plg. Vasilevičius, Kuznecova, Miščenko 2005, 118), „blankiai rausvas“ (TSRJ) arba „neprinokusio arbūzo minkštimo, obels žiedo spalvos, balta su rausvu atspalviu“ (TSRJ). Aleksandras Vasilevičius, Svetlana Kuznecova, Sergejus Miščenko (2005, 118) atkreipia dėmesį, kad dabartinėje rusų kalboje rožinės atspalvių spektras toks platus, kad ši spalva vadinama „apskritai rožine“ (rus. ‚*вообще розовый*‘). Panašiai kaip minėtoje latvių kalboje, rusų kalbos vartotojų matoma rožinė spalva gali būti šviesi arba tamsi, blanki arba ryški. Be to, ji dar gali turėti kitos, pavyzdžiui, geltonos, raudonos, alyvinės, melsvos, pilkos, oranžinės atspalvį (plg. 1 paveikslą). Pagal rožiškai matomus daiktus rožinė spalva apima kūno, hortenzijos, hiacinto, irisų, floksų, bijūno, nektaro, pastilės, aušros, saulėlydžio, dulkių, rūko, medžio, sviesto, zefyro, kisieliaus, šalnos, sniego, ledyno, debesų, perlų, kašmyro, šifono, kvarco, marmuro, neono, lėlės Barbės ir kt. atspalvius (Vasilevičius, Kuznecova, Miščenko 2005, 138, 142, 145, 147). Čia darosi akivaizdu, kad, tarkim, sniego, sviesto rožiškumas skiriasi nuo bijūno ar zefyro.

Iš lenkų kalbos žodynų aiškėja, kad kalbamasis spalvos būdvardis (lenk. *rózowy*) reiškia „raudoną su didele baltos spalvos priemaiša, (šiek tiek) rausvą“ (SJP; SJPo; DSJP; plg. WSJP). Anna Wierzbicka (1996, 326) teigia, kad rožinė artimesnė raudonai nei baltai, kita vertus, sako, kad vienas šią spalvą gali matyti kaip raudoną, kitas – kaip

¹⁹ Plg., ‚vidēji rozā, arī rozā ar vidēju intensitāti‘, pvz.: *Gaišiem dzīvniekiem [kaķiem] purns parasti ir rozā.*

²⁰ Plg., ‚pārspilēts, bezgaumīgi krāšņs‘, pvz.: *Vērojot sezonas [modes] kolekcijas, sajūta ir līdzīga kā konditorejas cehā, kur, vispārēja salduma apreibināts, galvenais kūku cepējs tā arī nevar nociesties, neuzspiežot rozā krēma rozi uz tortes.*

²¹ Plg., ‚sarkanīgi rozā‘, pvz.: *Ardizija.. ir tropu augs, kas zied pavasarī un vasaras sākumā. Parastajai ardizijai lapas ir zaļas. Ziedi ir balti vai rozā apmēram centimetru plati.*

balta²². Ryszardas Tokarkis (2004, 157) tvirtina, kad lenkų kalboje rožinė – tai mažiau intensyvi raudona. Ewa Komorowska ir Danuta Stanulewicz (2018, 112), remdamosi lenkų kalbos tekstyno duomenimis, prieina išvados, kad tipiškai rožiškai matomi augalai (dažniausiai gėlės) ir kūno dalys.

Vokiečių kalboje rožinei spalvai pasakyti vartojami du spalvos būdvardžiai – *rosa* (*rosé*) ir *pink*. Būdvardis *rosa* apibrėžiamas kaip „labai šviesiai raudonos, rožės spalvos“ (DUDEN₆), „blankiai raudonas, erškėtrožės žiedo spalvos“ (DUDEN 2007, 1407), o būdvardis *pink* reiškia „ryškia arba mažiau ryškia rožės (rožinę)“ spalvą (DUDEN₆; DUDEN 2007, 1287). Claudios Frenzel-Biamonti (2011, 91) tyrimo duomenimis, vokiečių kalbos *rosa* atitinka anglų kalbos *pink / pale*²³ *pink*, t. y. rožinę / blankiai rožinę, o vokiečių kalbos spalvos *pink* – anglų kalbos *dark, strong, vivid* arba *shocking pink*, t. y. tamsiai, ryškiai arba skaisčiai rožinę. Autorė (Frenzel-Biamonti 2011, 91) teigia, kad vokiečių kalbos būdvardžiai *rosa* (*rosé*) ir *pink* pavadina dvi atskiras spalvas, o ne vienos skirtingus atspalvius. Be to, būdvardis *pink*, į vokiečių kalbą atkeliavęs iš anglų kalbos XX a. antroje pusėje kaip daiktavardis, nepriklauso pagrindiniams spalvos pavadinimams; jo vartoseną gali būti struktūriškai (atributinė *resp.* predikatinė vartoseną) ir semantiškai (natūralūs *resp.* dirbtiniai daiktai) ribojama (Frenzel-Biamonti 2011; Kaufmann 2006). Iš išsamaus Carolinos Kaufmann (2006, 48tt) tyrimo matyti, kad vokiečių kalboje kaip *rosa* (*rosé*) matomi daiktai gali būti natūralūs (augalai, maistas, gyvūnai, dangus ir jo šviesa, akmenys, vaisiai ir kt.) (19,6 proc.) ir dirbtiniai (rūbai, meno dirbiniai, popierius, pastatai ir kt.) (48,8 proc.) daiktai, o *pink* paprastai (89,2 proc.) vartojamas su dirbtiniais daiktus (rūbai, meno dirbiniai ir kt.) reiškiančiais daiktavardžiais, retai (8,3 proc.) – su natūralius daiktus (plaukai, augalai (tiksliau, gėlės), maistas ir kt.) reiškiančiais.

Dabartinėje anglų kalboje rožinei spalvai pavadinti taip pat vartojami du – *rose, pink* – būdvardžiai. Būdvardis *pink*, skirtingai nei vokiečių kalboje, yra pagrindinis rožinės spalvos pavadinimas. Žodynuose *pink* apibrėžiamas kaip „blankiai raudona“ (CAMBRIDGE₆) „šviesiai rausvai violetinė; blankiai raudona“ (DC 2003, 304), „spalva tarp baltos ir raudonos; kaip koralų, laišos“ (OXFORD₆, plg. MACMILLAN₆), „skirtingų atspalvių šviesiai raudona“ (CONCISE 1995, 1037) arba „spalva, turinti nuo melsvai raudono iki raudono atspalvio; nuo vidutinio iki didelio šviesumo, mažo ir vidutinio sodrumo“ (MERRIAM-WEBSTER₆). Būdvardis *rose* aiškinamas *pink* reikšme („a pink colour“) (CAMBRIDGE₆; LDOCE₆) arba teikiamas kaip „šviesiai raudona arba raudona; rožinė (*pink*)“ (DC 2003, 336; plg. CONCISE 1995, 1197), „rožės spalvos“ (MERRIAM-WEBSTER₆²⁴). Henricos Florén (2005, 28, 39) nuomone, anglų kalboje rožinė *pink* spalva apima blankios rožės, rožinę ir laišos rožinę. Anderso Steinvallio (2002, 113) tyrimas rodo, kad rožinė *rose* spalva paprastai (90 proc.) matomi natūralūs (gyvūnai, augalai), o rožinė *pink*, be tokių (60 proc.), dar ir dirbtiniai (artefaktai) daiktai.

²² Plg. „Znaczenie nazwy barwy różowy wskazuje na semantyczne przyporządkowanie jej czerwieni. [...] Achromatyczny składnik biały pełni tu raczej funkcję rozjaśniania, osłabiania barwy dominującej” (Tokarski 2004, 135).

²³ Plg.: „*Pale* – dim, lacking brightness; as regards colours, whitish, lacking an intensity“ (DC 2003, 287).

²⁴ Plg. vieną iš anglų kalbos daiktavardžio *rose* reikšmių – 4. „a moderate purplish red“

Iš to, kas sakyta, aiškėja, kad aptariamasis spalvos būdvardis žodynuose apibrėžiamas pagal spalvos prototipą²⁵ – rožės ar kito daikto spalvą ir (arba), konkretinant šviesumo ir (arba) sodrumo laipsnį, kaip raudonai priklausanti arba tarp (šalia) raudonos ir (arba) baltos (violetinės) esanti spalva (plg. 2-ą paveikslą ir 12–13 sakinius). Iš rožinės spalvos pavadinimų tyrimų atskirose kalbose matyti, kad skirtingi šios spalvos atspalviai būdingi tiek natūraliems, tiek dirbtiniams daiktams.

Šviesiai rožinė rožė > rožinė rožė > tamsiai rožinė rožė > blyškiai rožinė rožė > ryškiai rožinė rožė

2 paveikslas. Rožinė spalva²⁶ pagal prototipą

- 12) *Vilkėjo austrių spalvos suknelę iki kelių, tinkantį švarkelį, o plaukus buvo pasipuošusi gėlėmis. Vaizdą papildė rožinės ir geltonos spalvos rožių* (plg. rožinių rožių) **puokštė**.
- 13) *Įkvepianti rožių spalva. Kodėl naujai šventei buvo pasirinkta rožinė spalva?*

Tipiškai kalbamuoji būdvardžiu pasakoma rožinė spalva – maišyta iš raudonos (ki-taip, kraujo, ugnies spalvos) ir baltos²⁷ (kitaip, sniego, pieno spalvos)²⁸. Atsižvelgiant į tai, kuri iš šių maišomų spalvų yra sodresnė, o kuri suteikia pirmajai atspalvį, vokiečių kalboje skiriami du spalvos pavadinimai (*rosa, rosé, pink*). Kitose minėtose kalbose tos kalbos būdvardžiu pasakomai rožinei spalvai priskiriamas skirtingas raudonumo ir baltumo laipsnis. Kitaip sakant, pagal minėtus rožiškai suvokiamus daiktus, tarkim, rožinė lašišos spalva turi daugiau raudonos, o obels žiedo – daugiau baltos. Rožinės spalvos skleidėjas, turintis santykinai vienodą raudonos ir baltos kiekį, atitinka 1-ame paveiksle

²⁵ „Prototipas – kalbinės bendruomenės gerai žinoma gamtos realija, pripažįstama kaip spalvos skleidėja“ (Kaz-lauskaitė, Ramanauskienė 2011, 179; dar šiuo klausimu plg. Wierzbicka 1996, 289t; Gudavičius 2009, 66tt).

²⁶ Paveikslėliai čia ir kitur rasti *google* vaizdų naršyklėje įrašius, pavyzdžiui, *rožinė rožė, šviesiai rožinė rožė* ir kt.

²⁷ Baltas – 1. *visiškai šviesus* (apie spalvą), *sniego, pieno spalvos* (BLKŽ); 1. *kuris sniego spalvos, visai šviesus* (DLKŽ); 2. *šviesus, kone sniego, pieno spalvos* (LKŽ).

Plg.: „Lietuvių ir anglų kalbose baltumo prototipais tampa labai panašūs reiškiniai. Dažniausias prototipas yra sniegas, nurodantis, kad šis reiškinys abiem tautoms yra įprastas. Retesni palyginimai lietuvių kalboje su kreidos baltumu ir palyginimas su miltų (*flour*) bei marmuro (*marble*) baltumu. Prototipinėmis baltumo koncepto reikšmėmis laikomos ir tokios reikšmės, kurių pagrindą sudaro regimoji patirtis. Spalva akcentuoja kokį nors požymį, kurį suteikia baltumas. Tokios yra žemiau išvardytos reikšmės: šviesa; [...] perregimas, bespalvis; [...] tuštuma; [...] rasė, gymis; švara; [...] rūšies pavadinimas“ (Jokubaitienė 2009, 36tt, 51).

²⁸ Plg., „pink = red + white“ (Wierzbicka 1990, 136; 1996, 325). „This does not mean that we do not think of orange, pink, purple, grey and brown as „unitary“ colors. [...] But at some level of our linguistic consciousness we can also relate each of them to two other color concepts, as indicated in the formulae above. For pink and grey, their „mixed“ nature lies relatively near the surface of our linguistic consciousness. [...] *X is pink* one can think of things like *X*: this is like something red at the same time one can think: this is like something white“ (Wierzbicka 1990, 136). „I think that an adequate semantic description of the word pink (or *rozovyy*) should reflect its intuitive link with the concept encoded in the word red (or *krasnyj*) and with that encoded in the word light (or *svetlyj*)“ (Wierzbicka 1990, 107).

matomo rožinio rutuliuko bei 2-ame paveiksle rožinės rožės spalvą, kuri 12–13 sakiniuose pasakyta daiktavardiniu junginiu *rožės, rožinė spalva* (dar plg. 1 sakinį). Remiantis 14–18 sakiniais, tokiu rožinės (rausvos) spalvos skleidėju, be rožės, galima būtų laikyti ir kitus lietuvių akiai įprastus daiktus – bijūną, kūno odą ar prinokusį obuolį. Šiuo pagrindu kūno odos spalva būtų arčiau baltos, prinokusio obuolio – arčiau raudonos, o bijūnas – labiau centre (žr. toliau).

- 14) *Jie pasirodo mums juodaodžiai it senas medis arba rausvi kaip rožių žiedlapiai, ateina silpno kūdikio, išgeltusios senutės, nebylio žmogaus arba kalbančio gyvulio pavidalu*²⁹.
- 15) *Galų gale kaip svariąsiai argumentą gavau mažą baltais nėriniais apkraštuotą rausvo šilko vokelį, lyg būtų pasiūtas iš rožių žiedlapių. Jame buvo pigaus geltono metalo medalionas su nulietu „įsimylėjęlio“ atvaizdu.*
- 16) *Rožiniai šimtalapių bijūnų pumpurai primena glotnius, išpuoselėtus, rausvažandžius vaikų veidelius*³⁰.
- 17) *Aną savaitę per mugę buvo parduoti du senoviniai automobiliai, abu rausvi nelyginant rankos.*
- 18) *Rausvi lyg prinokęs obuolys [burtininko] skruostai*³¹ staiga pabalo.

Pagal minėtas apibrėžtis žodynuose paprastasis (*rožinis, rausvas, rausganas* ir pan.) ir sudėtiniai (*šviesiai raudonas, šviesiai rožinis, rožės spalvos* ir pan.) spalvos pavadinimai gali būti sinonimai (plg. 1–11 sakinius). O 19–23-čias sakiniai leidžia toliau kalbėti apie platesnę, nei apibrėžta lietuvių kalbos žodynuose, rožinės spalvos sampratą ir galimas būdvardžių *rožinis, rausvas, purpurinis, violetinis* ar kt. sąsajas (žr. 19–21 sakinius) ir skirtumus (žr. 22–23 sakinius).

- 19) *Pagrindinės [vyšnių ir trešnių] odelės spalvos: geltona, oranžinė, rausva (rožinė), raudona, tamsiai raudona, beveik juoda.*
- 20) *Šių metų plaukų spalvos kaprizas – „kreizi“, kitaip sakant, išprotėjusios spalvos: purpurinė³² (rožinė), vandenyno mėlio, ugninė.*
- 21) *Rožinė – tai sušvelninta violetinė spalva. Ji taikoma trečiajame Advento ir ketvirtajame Gavėnios sekmadieniais*³³.

²⁹ Dar plg. DLKT sakinius: *Ir švietė to brolio dešinioji ausis lyg žarija naktį, žydėjo it rausva rožė, išsipūtus kaip užgavėnių blynas. O kairioji – kaip niekur nieko, tokios ir nepastebėtum, jei ne ta dešinioji.*

Jos šnekėjosi ponios Andervud šviesiame, spalvingame miegamajame, išpuoštame tokia pat rožine spalva kaip gretimas Midės kambarys – baldų apmušalai su rožėmis, kalnas rausvų ir žalių pagalvėlių.

³⁰ Dar plg. DLKT sakinį: *Kiek daug pažįstamų veidų! Kur ne kur lyg rausvi, melsvi gelių žiedeliai rymo mažučiai vaikai.*

³¹ Dar plg. DLKT sakinį: *Apolonijos stotas mėnesienos take... rausvi obuolių šonai...*

Griber, Mylonas, Paramei (2018, 967) pagal daiktus obuolio spalvą priskiria geltonai žaliai.

³² Purpurinis – ryškiai raudonas su violetiniu atspalviu, tamsiai raudonas (DLKŽ.); 1. kuris tamsiai ar ryškiai raudonos spalvos (LKŽ.).

Plg. DLKT sakinį: *Vedžioja pieštuku jauno atvašyno kontūrus. Raudoną, beveik rožinį purpuryną prie šlaitelio. Gamta dar tik vos bunda.*

³³ Dar plg.: *Rožinė spalva, naudojama advento ir gavėnios vidury, reiškianti trumpą stabtelėjimą atgailos ir pasninko kely. Rožinė yra pusiau violetinė (reiškia atgailą) ir pusiau balta (reiškia šventę). Cituojama iš <http://kursenuparapija.lt/liturginiu-metu-kalendorius/> [žiūrėta 2021-06-12].*

- 22) *Paieškokime pelėdos rūtų. Tikriau, rūtenių darželio vėjų neperpučiamame klonyje. Regite, rausvus, rožinius auskarus, padabintus rasos lašais, ant žalių stiebelių nusvarino rūteniai.*
- 23) *Tai [gėlių] gentis, skiriama gesnerijinių (Gesneriaceae) šeimai, turinti keletą rūšių, žydinčių visų atspalvių rožiniais, purpuriniais, geltonais ir baltais žiedais.*

Toliau, atsižvelgus į minėtus spalvų pavadinimų tyrimus ir žodynines *rožinis* apibrėžtis, aptariami DLKT rasti pavyzdžiai su skirtingomis lietuvių kalbos būdvardžių *rožinis*, *rožiškas*, *rausvas*, *apyraudonis* ir pan. formomis, su žodžių junginiais *šviesiai raudonas*; *rožės spalvos* ir pan., žiūrima jų panašumų ir (arba) skirtumų ir ieškoma atsakymo, kokie daiktai, jų reikšminės grupės reprezentuoja rožinę spalvą lietuvių kalboje ir koks (kaip) pagal tai skleidžiasi rožinės spalvos diapazonas.

3. Empirinės medžiagos atranka ir skirstymas

Kaip minėta, nagrinėti spalvos būdvardį *rožinis* ir jam potencialiai artimus pavadinimus pasirinkta tekstyno pagrindu. Nuo 1992 m. iki šiol kuriamo DLKT didžiąją dalį sudaro rašytinės, dažnai redaguotos, skirtingų žanrų: publicistikos, grožinės, negrožinės ar administracinės literatūros, kalbos tekstai. Dalis jų yra verstiniai. DLKT sakytinės kalbos pavyzdžių yra mažai.

Į DLKT išplėstinės paieškos laukelį įrašius, pavyzdžiui, *rožin* iš eilės atrinkta sakinių (300 ženklų pagal DLKT konkordanso eilutės plotį) su juo. Naudotas paieškos kriterijus – *prasideda*. Pagal tai DLKT su skirtingomis *rožinis*, *rožinė* formomis rado per 2200 pavyzdžių. Tokiu pat principu ieškota ir sakinių su minėtomis skirtingomis *rausv*, *rožišk*, *apyraudon* ir kt. formomis. Čia pateko ir tie sakiniai, kur pagrindinę spalvą pasakantis būdvardis (*rožinis*, *rausvas* ar kt.) turi savo modifikatorių – prieveiksmių, kuriais pasakomas spalvos atspalvis, šviesumas, sodrumas (*baltai rožinis* / *rausvas*, *šviesiai rožinis* / *rausvas*, *ryškiai rožinis* / *rausvas* ar pan.).

Atsižvelgiant į galimą spalvos pavadinimų sinonimiškumą, minėti sudėtiniai pavadinimai tyrimui taip pat buvo atrinkti. Pavyzdžiui, paieškos laukelyje įrašius, *šviesiai* iš eilės atrinkti sakiniai su skirtingomis *raudonas* formomis, įrašius *šviesiai raudonos* – su *šviesiai raudonos spalvos* ir pan. Paieškos kriterijus *sutampa* arba *frazė*.

Žiūrėta, kaip būdvardis *rožinis* įsitvirtinęs kalbos sistemoje. Todėl iš eilės tyrimui imti DLKT sakiniai 2-oje lentelėje suskirstyti atsižvelgiant į tai, ar spalvos pavadinimas vartojamas daiktavardinio junginio ar sakinio lygmeniu.

Iš 2-os lentelės matyti, kad DLKT daugiausia pavyzdžių su kiekybiškai panašiai vartojamomis skirtingomis būdvardžių *rožinis* ir *rausvas* formomis. Juos aptariant (žr. 4 skirsnį) bus minimi ir kiti lentelėje matomi pavieniai rožinės spalvos pavadinimai. Galimi rožinės spalvos pavadinimai dažniausiai vartojami atributiškai (žr., pvz., 3, 6–8 sakinius), retai – predikatiškai (žr., pvz., 5, 10–11 sakinius). Atributinei spalvos pavadinimų vartosenai taip pat priskirti sakiniai su (ne)pleonastine daiktavardžio *spalva* forma (plg. 2, 4, 12–13, 24–25 sakinius), o predikatinei – su vadinamuoju antriniu būdvardžio predikatyvu (žr.

26–27 sakinius). Formaliai besiskiriantys 27 ir 28-as sakiniai yra semantiškai panašūs. 28-ame sakinyje antrinio būdvardžio predikatyvo (*rožinis*) vartojimą riboja daiktavardžio *balkonai* skaičius: derinamasis būdvardžio daugiskaitos vardininkas (*rožiniai*) formaliai sutaptų su nevertojamu prieveiksmiu *rožiniai*, todėl čia pasirinktas kitas aiškus žymėjimas (*rožine spalva*).

2 lentelė. Paprastasis ir sudėtinis rožinės spalvos pavadinimai

Spalvos pavadinimas (skirtingomis linksnių ir giminių formomis)	Junginyje	Sakinyje (predikatiškai)	Pavyzdžių skaičius
<i>Rožinis</i>	440 (88 proc.)	60 (12 proc.)	500
<i>Rožiškas</i>	3 (75 proc.)	1 (25 proc.)	4
<i>Rožiaspalvis</i>	–	–	–
<i>Rausvas</i>	430 (86 proc.)	70 (14 proc.)	500
<i>Rauzganas</i>	11 (79 proc.)	3 (21 proc.)	14
<i>Apyraudonis</i>	2 (67 proc.)	1 (33 proc.)	3
<i>Porausdonis</i>	–	–	–
<i>Šviesiai raudonas</i>	3 (100 proc.)	–	3
<i>Šviesiai raudonos spalvos</i>	–	2 (100 proc.)	2
<i>Rožės (-ių)¹ spalvos</i>	3 (75 proc.)	1 (25 proc.)	4
<i>Rožės žiedo spalvos</i>	–	–	–
Iš viso:	892 (87 proc.)	138 (13 proc.)	1030 (100 proc.)

¹ Plg. DLKT sakinį: *Prisimenu rožių spalvos arbatą su serbentų uogiene ir sumuštiniais su geltonu sūriu.*

- 24) *Pakeitė Laima ir direktoriaus kabinetą – perdažė sienas šviesiai rožine spalva* (plg. *perdažė šviesiai rožiniai, bet: šviesiai rožiškai, šviesiai rausvai).
- 25) – *Nedaug trūko, kad per mano vakarėlį būtų nusiritęs nuo laiptų, – atsiduso Viviana, pagal muziką judindama kojų pirštus rožine spalva lakuotais* (plg. *rožiniai, bet: rožiškai, rausvai lakuotais) *nagais*.
- 26) *Jos kūnas spindėjo rožinis* (plg. *spindėjo rožine spalva; rožiškai; spindėjo rausvas; rausvai*) *lyg nuaustas iš aušrinės spindulių*.
- 27) *Dangus švietė rausvas* (plg. *švietė rausva spalva; rausvai*), *kai kur kabėjo purpuriniai debesys*.
- 28) *Atrodo, kad šiomet Kauno balkonai daugiausiai švytės ryškia rožine spalva* (plg. *švytės rožiškai; rausvai; ?švytės rožiniai*, bet: *balkonas švytės rožinis*) – *šiomis spalvomis žydinčios surfinijos yra perkamos daugiausiai*.

4. Rožinė spalva pagal daiktavardžiais pasakomus daiktus

Jau užsiminta, kad Griber, Mylonas, Paramei (2018) skiria šešias daiktavardžiais žymimų daiktų, pagal kuriuos kuriami spalvos pavadinimai (ang. *object-derived color terms*), grupes: augalai, gyvūnai, negyva gamta, maistas ir gėrimai, dirbiniai, kūnas ir jo dalys. Autoriai (t. p.: 960tt), išnagrinėję 698 tokio tipo rusų kalbos spalvos derivatus, teigia,

kad dažniausiai (31 proc.) jie sudaromi pagal augalų pavadinimus (*apelsino, abrikoso, kriaušės, persiko, morkos, žibuoklės* ar pan. *spalva*), rečiausiai (5 proc. ir 4 proc.) – pagal gyvūnų (*lašišos, pelės, viščiuko* ar pan. *spalva*) ir kūno, jo dalių pavadinimus (*kraujo, kūno* ar pan. *spalva*). Kiekybiškai skiriama tokia rusų kalbos spalvos pavadinimų darybos gradacija: *augalai* (gėlės, žolės, medžiai, vaisiai, uogos, riešutai) → *negyva gamta* (metalai, akmenys, aplinka, cheminiai elementai, pigmentai) → *dirbiniai* (statybos medžiagos, kosmetika, audiniai, dažikliai) → *maistas, gėrimai* (saldumynai, alkoholis, prieskoniai, karšti gėrimai, pieno produktai) → *gyvūnai* (žuvis, paukščiai, žinduoliai) → *kūnas, jo dalys* (kraujas, oda). Ten pat išnagrinėję anglų kalbos spalvos pavadinimus pagal daiktavardžiais pasakomus daiktus, autoriai (t. p.: 666t) skiria tokią spalvos derivatų gradaciją: *dirbiniai* (30 proc.) → *augalai* (25 proc.) → *negyva gamta* (22 proc.) → *maistas, gėrimai* (10 proc.) → *kūnas, jo dalys* (6 proc.) → *gyvūnai* (6 proc.). Rūta Kazlauskaitė (2021) daiktus, kurių pagrindu kuriami spalvos pavadinimai, grupuoja taip: (i) pasaulio centre savarankiškai funkcionuojantys organizmai (gyvos būtybės ir augalai), kuriuos supa (ii) gamtos elementai (žemė, vanduo, oras, šviesa skleidžianti ugnis, uolienos), ir sąmoningos būtybės žmogaus veiklos rezultatas – (iii) sukurti dirbiniai³⁴.

3-ioje lentelėje matyti, kuriuos lietuvių kalbos daiktavardžiais pasakomus daiktus kalbos vartotojas suvokia esančius rožinės spalvos. Aiškėja, kad tokią spalvą turi daiktai iš visų šešių minėtų grupių. Semantiškai perkelti su rožine spalva susiję ir abstraktūs daiktai: instaliacija, sutema – su šviesa arba tamsa, erdvė – su vyraujančia joje esančių daiktų spalva, patinimas – su odos spalva ir pan. DLKT duomenimis dažniausiai rožinės spalvos yra dirbiniai (34 proc., arba 73 iš 213), po to augalai (21 proc., arba 44 iš 213), rečiausiai – žmogaus kūnas, jo dalys (8 proc., arba 17 iš 213). Žiūrint į 3-čios lentelės duomenis pagal Kazlauskaitės trinarį daiktų skirstymą, matyti, kad rožiniai savarankiškai funkcionuojantys organizmai mažai atsilieka (40 proc., arba 86 iš 213) nuo dirbinių (45 proc., arba 95 iš 213). Matyti, kad rožinė daikto spalva gali būti natūrali, būdinga iš prigimties (*rožinis bijūnas, rožinis pelikanas, rožinis kvarcas*) arba dirbtinė (*rožinė suknelė, rožinis zefyras*).

Duomenys 3-ioje lentelėje leidžia teigti, kad rožinė spalva yra laipsniška: gali būti maišyta ne tik tipiškai iš skirtingų baltos ir raudonos kiekių (*obels, vyšnios žiedas, sniegas, rožė, bijūnas, lašiša*), bet ir (pri)artėti, pavyzdžiui, prie violetinės (*ežiuiolė, permanganato tirpalas*), geltonos (*kviečių*³⁵), *rudos (šuo)* ir kitų spalvų (žr. toliau). Galima rožiškumo gradacija pasakyta ir 29–30-ame sakiniuose.

³⁴ „Populiariausios [spalvos pavadinimų] realijos – miškas, alyva, rožė, vyšnia, citrina, persikas, apelsinas; žemė, smėlis, auksas, smaragdas, gintaras, turkis; jūra, dangus; oda, pienas, dramblio kaulas; pastelė. [Spalvos] pavadinimuose linkstama imti tuos gamtos objektus, kuriems būdingas didžiausias raiškumas, dekoratyvumas – jie išsiskiria aplinkoje tviskėjimu, blizgumu, raibuliavimu ir (arba) žymi energijos sankaupas, jos pliūpsnį, kokybinio virsmo pradžia“ (Kazlauskaitė 2021).

³⁵ Griber, Mylonas, Paramei (2018, 967) pagal daiktus kviečių spalvą priskiria geltonai žaliai.

3 lentelė. **Daiktavardžiu žymimi daiktai, kuriems priskiriama rožinė spalva, pasakyta būdvardžio rožinis formomis**

Daiktų klasė	Daiktavardis, kuriuo pasakomas daiktas	Daiktų skaičius ²
Augalai	gėlė: žiedlapiai, žiedas: achimenė, abrikosas, balažuva, bijūnas, bugenvilija, darželinis dašis, dygioji kleomė, erškėtis, gvaizdė, gvazdikas, japoninė lanksva, hortenzija, lelija, lotosas, obelis, oleandras, pelargonija, puansetija, pupulė, purpurinė ežiuolė ³ , rožė, rūtenis, sausiukai ⁴ , sivanadas, surfinijos, šilagėlė, varpeliai, vyšnia ⁵ , žalčialunkis, žibutė; baziliko žiedas, vaisius: arbūzo minkštimas; uogos: vyšnios, trešnės ⁶ ; laukinių kriaušių mediena; obels mediena; pievagrybio koto lakšteliai; kviečių šiaudai; ruduo.	44 (~21 proc.)
Negyva gamta	(Ryto) šviesa; saulė, saulėlydis ir jo ūkas; ryto, pavakario dangus; spinduliai; migla; ugnis; liepsna; debesis; žvaigždė; auksas; deimantas; kvarcas; rubinas; topazas; smiltainis; kriauklė; vanduo; varvekliai; sniegas.	24 (~11 proc.)
Dirbiniai	Bumbulas, muilas, rūmai, užuolaidos, audeklas, drobulė, šilkas; apdarai, rūbai, drabužis: bluzonas, chalatas, kaklaraištis, kepurė, marškiniai, megztukas, pirštinė, pėdkelnės, pižama, švarkas, džinsai, kostiumėlis, liemenė, sijonas, suknelė, trumpikės, kimono, kaspinas, šalikas, klijuotė, prijuostė, skraistė, staltiesė, vokas, popierius, akiniai, kapa, dažai, skaistalai, lūpų dažai, stendas, rožančius, ažuolinis stalas, plaukų suktukai, taurės, lempa, kremas, žvakė, pantera, lazdelės, lakas, siūlai, romanai, stiklas, laikrodys, plytelės, vartai, taksi, kambarys, perukas, apklotas, sofa, batai, puantai, užvalkalas; rankšluostis, kalio permanganato tirpalas, pagalvė, krėslas, koklis, vėliavėlės; žaislas; kilimas.	73 (~34 proc.)
Maistas, gėrimai	Zefyras; (aviečių) vynas ⁷ ; šampanas; pica; kokteilis; ledai; tortas; erškėtuogių sultys; cukraus vata; omaras; veršienos mėsa; užšaldytų langustų kiautas; užšaldytų omarų kiautas; užšaldyta jūros šakučių mėsa; virtų krevečių, virtų vėžių mėsa; lašišos sašimis; kumpis; padažas; cukrinės pypkės; kaktusų nektaro rutuliukai.	22 (~10 proc.)
Gyvūnai, jų kūno dalys	Dirvinis šliužas; ligustrinis sfinksas; balandis ⁸ ; gulbė; flamingas; kiaulivištės; kakadu ⁹ ; kolibris ¹⁰ ; pelikanas ¹¹ , varnėnas ¹² ; marabu; paršelis; kačiukas, šuo; krilis; lašiša, varlė ¹³ ; kirmėlės; baltosios medvarlės papilvė; triušių pilvo oda; meškėnių akys; šuns, katės, scinkinio gekono liežuvis; šuniuko nosis.	25 (~12 proc.)
Žmogaus kūnas, jo dalys	Kūnas: oda, ausys, skruostai, veidas, burna, lūpos, krūtis, liežuvis, delnas, speneliai, gyslos; vagina; penis; spuogai, (dažyti) plaukai.	17 (~8 proc.)
Abstraktai	Erdvė (nuo erškėtožių žiedų); spalvingumas; patinimas; sutema; uždegimas; surandėjimas; blyškumas; instaliacija.	8 (~4 proc.)
Iš viso:		213 (100 proc.)

² 3-joje ir toliau esančioje 4-oje lentelėse minimi ir skaičiuojami tik tie atvejai, kur iš turimo konteksto aišku, apie kokį konkretų rožinį arba rausvą daiktą kalbama.

³ Plg., rausvažiedė ežiulė Terminų banke (TB): <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausva%C5%BEied%C4%97+e%C5%BEiuol%C4%97&limit=15>.

⁴ Plg., TB rausvasis sausutis: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvasis+sausutis&limit=15>.

⁵ Plg., TB rausvoji vyšnia: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvoji+vy%C5%A1nia+&limit=15>.

⁶ Plg., TB gelsvai rausvų trešnių veisles *Vytėnų rožinė*, *Žemaičių rožinė*: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=vyt%C4%97n%C5%B3+ro%C5%BEin%C4%97&limit=15>; <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=%C5%BEimai%C4%8Di%C5%B3+ro%C5%BEin%C4%97&limit=15>.

⁷ Plg., TB rožinis vynas: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1690801>.

⁸ Plg., TB rožinis karvelis ir rausvasis karvelis: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1112844>; <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1112837>.

⁹ Plg., TB rožinis kakadu: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1111192>.

¹⁰ Plg., TB rausvasis saulėtasis kolibris: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1118008>.

¹¹ Plg., TB sinonimus rožinis pelikanas ir rausvasis pelikanas: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1115497/>; <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvasis+pelikanas&limit=15>.

¹² Plg., TB rožinis varnėnas: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1117180>.

¹³ Plg., TB rausvoji lapvarlė: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvoji+lapvarl%C4%97&limit=15>.

29) *Visas namo vidus irgi buvo rožinis. Grindys, sienos, lubos ir netgi didžioji dalis baldų visuose koridoriuose ir kambariuose šiek tiek skyrėsi tik atspalviu nelygiai išdažius.*

30) *Skyrėsi tik atspalviu nelygiai išdažius: nuo švelnios šviežios lašišos rosė iki agresyvesnės kramtomosios gumos koralų spalvos, bet visur viešpatavo rožinė spalva, nepripažįstanti jokios kitos spalvos konkurencijos.*

Su 3-ioje lentelėje minimais daiktavardžiu pasakomais daiktais koreliuoja 4-oje lentelėje minimi, kuriuos kalbėtojas suvokia esant rožinei artimos – rausvos – spalvos. Matyti, kad, pavyzdžiui, obels žiedas, rožė, bijūnas, lašiša, veidas, kviečiai, dangus ir t.t. gali būti tiek rausvi, tiek rožiniai. Vadinasi, rausva taip pat graduota (žr. 31–32 sakinius).

31) *Išraiškinq, visais rausvos spalvos atspalviais spalvintq operos „Nyktukas Nosis“ scenovaizdį – dekoracijas ir ištaigingus kostiumus – sukūrė dailininkė Virginija Idzelytė.*

32) *Štai, pavyzdžiui, jo išlenkto plano aukštuminio korpuso daugiasluoksniame vakariniam fasadui parinktos skirtingų rausvų atspalvių žaliuzės yra kontrastas paprastai pilkšvam Berlyno dangui, bet dera su mūriniais gretimais pastatais bei jų raudonais stogais.*

3 ir 4-oje lentelėse matyti ir skirtumų. Pavyzdžiui, ožrožė, kraujažolė, bulvė, dobilas yra rausvi, o kvarcas, pantera ar virtų krevečių bei vėžių mėsa – rožiniai. Tai duoda pagrindo teigti, kad būdvardis *rausvas* įprastas vartoti ir suaugęs su daiktavardžiais, kuriais pasakomi lietuvių nuo seno žinomi, kasdienybėje matomi daiktai, o *rožinis* – su naujosiomis realijomis. Tai rodo 33–40 sakiniai (dar žr. 18 sakinį), kur nuo seno lietuvių matomoms, auginamoms rūgštyinėms, aguonoms, bulvėms ar natūraliam pienui priskirta rausva (žr. 33–37 sakinius), o gerokai vėliau, naujai atėjusių ir (arba) retai matyti pasitaikančių daiktų (deimanto, kvarco) spalva yra rožinė (žr. 38–40 sakinius). Kita vertus, 3–4-oje lentelėse minimi obels žiedas, veidas, lašiša, bijūnas, vyšnios, auksas, rubinas ir kt. leidžia kalbėti apie dvikryptį artimų spalvos būdvardžių plitimą: senasis *rausvas* vartojamas (imamas vartoti) ir su daiktavardžiais, žyminčiais palyginti naujas realijas, o naujasis *rožinis* – ir su

daiktavardžiais, pasakančiais iš anksčiau lietuviui įprastus daiktus (žr. 41–43 sakinius). Be to, neatmestina, kad vieno ar kito aptariamojo būdvardžio vartojimui įtakos turi ir terminai, pavadinimai (plg., pvz., *rausvasis dobilas*, *rausvoji magnolija* resp. *rožinis / rausvasis pelikanas* resp. *rožinis varnėnas*, *rožinis kvarcas*; *filmas „Rožinė pantera“*) (dar žr. toliau).

- 33) *Išlipę [iš automobilio] pradėjome žingsniuoti žolėje pramintu takeliu link pušyno. Aplink mus kraujažolių, dobiliukų, rausvų rūgštynių, išdžiūvusio geltono varpučio brūzgynuose ugingai čirpė ir dūzgė platus žiogų ir mašalų miestas.*
- 34) *Pusė dangaus žydi pilnavidurėm aguonom: apačioj giliai žioruojančios, aukščiau liepsnomis pataršytos, o ant Mosgau kaimo kelio krinta pieningai rausva* (plg. ?*pie-ningai rožinė*; bet: *baltai rožinė*) *jų šviesa*. *Medžiai, krūmai, žolė, pats kelias – viskas rausva* (plg. ?*rožiška*), *lyg perplakta per švelnią putą.*
- 35) *Nė pėdsako ano blausiai rausvo karšto pasaldinto pieno*³⁶ *kvapo, kuris paprastai pakimba kambaryje, kur būrys berniukų laukia, kol juos patikrins, nuogais kūnais stumdydamiesi.*
- 36) *Norintiems auginti bulves rausvo atspalvio luobele, tiktų ‚Vilija‘, ‚Vilnia‘, ‚Žukovskij rannij‘.*
- 37) *Po tokių jos žodžių jau norėjau atsistoti ir išeiti, bet mes buvome tik įpusėję vakarienę, kurią ji pagamino, kimštą viščiuką ir puodą šviežių rausvų bulvių, aplietų sūdytu sviestu ir apibarstytų petražolėmis.*
- 38) *Priešais ekraną pūpsėjo didžiulis kaip boksininko pirštinė rožinio kvarco gabalas neva sugeriantis blogą energiją. Dovanotas ne kieno nors kito, bet Magės.*
- 39) *„Taram taram... taram... taram ...“, - šypsodamasi niūniavau melodiją iš animacinio filmuko apie rožinę panterą nukrapštinėdama savo, deja, ne rožinį, o raudoną sparną nuo kaktusų ir vydama šalin mintis apie tai, kokiais žodžiais būsiu „pagirta“ už tokius triukus...*
- 40) *Gyvenimo parijas – brangenybių ir ginklų kontrabandininkas Denis Arčeris – sužino apie retą rožinį deimantą ir pasiryžta viskam, kad jį gautų.*
- 41) *Jo [rubino] spalva įvairuoja nuo rožinės* (plg. *rausvos*) *iki sodrios raudonos, kuri nulemta chromo oksido*³⁷.
- 42) **RUBININIS** – *sodri vieno tono rausva spalva.*
- 43) *Kantriai pasakoja apie [...] architekto Franko Gehry sidabro, rožinio* (plg. *rausvo*)³⁸ *aukso papuošalų kolekciją, kurios dirbiniai kainuoja nuo 85 iki 1.225 GBP.*

³⁶ Dar plg. DLKT sakinius:

Štai ir jo namai. Duris atidarė putli apystambė moteriškė baltai rausvu, it iš pieno plaukusiu, veidu [...] – nepaprasta gražuolė.

Bet plg. DLKT sakinį, kur *rausvas* ir *rožinis* gali būti vartojami pagrečiui, kai kalbama apie dirbtinį – kosmetinį pienelį.

Pirmiausia reikia nusivalyti blakstienų tušą. Julija užlašino ant servetėlės rausvo (plg. *rožinio*) *pienelio* ir persibraukė per veidą. Nepajuto jokio prisilietimo. Neužuodė nė menkiausio kvapo.

³⁷ Dar plg. DLKT sakinius: *Šįkart apie rausvą žiburį, kuris pasirodo maždaug po poros valandų ir visą naktį tviska danguje tarytum skaitus rubinas ant darbštuolės Mergelės kaklo. Tai - Marsas.*

„Viduramžiškų“ spalvų – baltos ir raudonos (deimanto ir rubino) – simbolinė dermė.

³⁸ Dar plg. DLKT sakinius: *Dar visai neseniai Lietuvoje populiariausias buvo rausvo atspalvio (vario turintis) auksas.*

Baigusi skaityti, padėdu lapą ant stalo, ieškau nuriedėjusių monetų. Vieną randu ant stalo, kitą ant kėdės; mano rankoje spindi du šviesiai raudoni auksiniai sovereniai.

4 lentelė. **Daiktavardžių žymimi daiktai, kuriems priskiriama rožinė, pasakyta būdvardžių rausvas**

Daiktų klasė	Daiktavardis, kuriuo žymimas daiktas	Daiktų skaičius
Augalai	Gėlė, žiedas, vainiklapiai, žiedlapiai: aguona ¹⁴ , alyva, astra, bugenvilijos, jurginas, gervuogė, perluotis, putoklis, tulpė, bijūnas, rožė, kalendra, kaštonas, kraujažolė, kriptomerija, magnolija ¹⁵ , obelis, pipirlapė; vandens lelijos, lelijos, vijoklis, ožrožė, sukatžolė, vikis; kviečiai; karklų kačiukų pūkas; raudonėlis, rūgštyinės; vaisiai; uogos; obuolys; kaukazinės slyvos; trešnės; vyšnios (minkštimas); arbūzo minkštimas; apelsinas; moliūgas; greipfrutas; rabarbarų lapkočiai; bulvė; kumaros luoba; žirnių sėklos; daržovės; drebulės žirginiai; japoninio sausmedžio lapai; klevo lapas; putino krūmo lapai; lapalakščio lapkotis; bijūno daigai; šaltmėtės stiebas; branto stiebas; alksnio šakaliukai; tošis; medis; sekvojų, pušų kamienas; pušies, beržo, gudobelės mediena ¹⁶ ; ruduo; žolė; dobilas ¹⁷ ; raudonmedis.	69 (~27 proc.)
Negyva gamta	Šviesa; saulė; spinduliai; brėkšma; saulėtekis; saulėlydis; vakaro žaros; žiemos rytmetis; debesys; dangus; garai; dujos; ūkana; akmuo; akmens luitas; galaktika; Antario žvaigždė; sniegas; smėlis; molis; smiltakmenis; granitas; auksas; metalas; upelė; kalno viršūnė; Raudonoji jūra; Marsas; mėnulis; kalio chloridas; ksantofilas; uola; ola; liepsna.	34 (~13 proc.)
Dirbiniai	Audeklas; kapronas; šilkas; drabužiai, rūbai: apsiaustas, gaubtas, chalatas; suknelė, kaspinas, juostelė, šalis, golfas, apatinukas, apatiniai, kelnaitės, marškiniai; megztinis, pastas, šliaužtinukai, švarkelis, skarelė, striukė; skrybėlaitė; batai; auskarai; klintinis tinkas; pienelis; siena; stogas; šiferis; terasa; plytos ¹⁸ ; trinkelė; (keraminė) plytelė; knyga; folija; kalio permanganato tirpalas; dažai; žiburys; žibintas; lempa; popierius; kėdė; pagalvė; skaistalai; makiažas; langas, grafinas; durys; tabletė; muilas; užtiesalas; markeris, interjeras; sofa; gaubtas; mašina, kempinė, patalai; toršeras; antklodė; miestas; bokštas; varpas; burlaivis; vėliava; karstas; nagų lakas; lūpdažiai, parafinas; perukas.	73 (~28 proc.)
Maistas, gėrimai	Šampanas; vynas; pienas; duonos kepalas minkštimas; (triušio, stručio) mėsa ¹⁹ ; skilandis; dešrų mėsos masė; makaronai; trauktinė „Dainava“; avietinė ²⁰ karamelė; kukurūzinių dribsnių bandelės; kramtomoji guma; cukrus; obuolių, kriaušių košės puta.	15 (~6 proc.)

¹⁴ Plg. TB *rausvasis aguonaitis*: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvasis+aguonaitis&limit=15>.

¹⁵ Plg. TB *rausvoji magnolija*: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvoji+magnolija&limit=15>.

¹⁶ Plg. DLKT sakinį: *Matėm medžius, kuriuose it po kirvio smūgių žiojėjo žaizdos, pro menkai tesugijusius randus prasišvietė rauzgana karniena.*

¹⁷ Plg. TB *rausvasis dobilas*: <http://terminai.vlkk.lt/paieska?search=rausvasis+dobilas+&limit=15>.

¹⁸ Julija Zolnikova (2009, 89) plytos spalvą (rus. *кирпичный*) priskiria rusų kalbos raudonos spalvos konceptui.
¹⁹ Plg. DLKT sakinį: *Ji visą dieną plušo virtuvėje, o dabar į stalą nešami garuojantys patiekalai, indas po indo su tamsžale miško spalva, pabrėžiančia šviesiai raudoną, beveik rausvą mėšą, rudą, tirštą raudonojo vyno padažą, su cukrumi trintas šviežias bruknes, sodrų, tamsų raudoną, kuris pripildo taures.*

²⁰ *Avietinis* – 3. kuris aviečių spalvos, šviesiai raudonas (LKŽ).

Gyvūnai, jų kūno dalys	Skrudžėlės dėmė; baltamargės šaškytės sparnai; paukštis; sniegenos ²¹ krūtinė; baltnugario genio krūtinė; genio pauodegys; baltųjų ryžinukų snapas ²² ; flamingas; lašiša; šuo; šuns kailis, liežuvis; liežuvis; lapė; jūrų kriauklė; kiaulė; šernas; paršelis; žiedmusių lervos; vištos kiaušinis; sliekas.	21 (~8 proc.)
Žmogaus kūnas, jo dalys	Kūnas: oda (vaikas; kūdikis, europietis); plikė; veidas; skruostai; žandai; ausys; nosis; liemu; lūpos; kakta; ranka; pirštai; kojos; burna; burnos, nosiaryklės, tonzilių gleivinė; delnas; dantenos; liežuvis; speneliai; gimdos kaklelis; lytinės lūpos; akys; akių baltymas; odos dėmės, (ksantoma) mazgeliai; strijos; randas; bamba; plaukai; krūtinės gyvaplaukiai; (skystis) kraujas; tulžis.	40 (~15 proc.)
Abstraktai	Prieblanda; išbėrimas; šviesumas; karšto pieno kvapas; juoduma; vėsa; šaltis; miokardo margumas.	8 (~3 proc.)
Iš viso:		259 (100 proc.)

²¹ Plg. TB *rausvoji sniegena*: <http://terminai.vlkk.lt/terminas/1116946>.

²² Plg. DLKT sakinį: *Spurdėjo visas, virpino sparnelius, tai atrodydamas kaip mėlynai juodas, tai kaip juodai mėlynas, visas apimtas neapsakomo džiaugsmo: į jo šviesiai raudoną pražyto snapelio vidų saulės spindulys švietė tiesiai, ten viduje jam kažką virpindamas.*

Remiantis 4-os lentelės duomenimis matyti, kad daiktavardžiu pasakomo daikto rausva yra prigimtine (*rausvas bijūnas, flamingas, molis*) arba dirbtinė (*rausva striukė, kramtomoji guma*). Dažniausiai rausvi yra dirbiniai (28 proc., arba 73 iš 259) ir augalai (27 proc., arba 69 iš 259), po to – žmogaus kūnas, jo dalys (15 proc., arba 40 iš 259), rečiausiai – maistas, gėrimai (6 proc., arba 14 iš 259). Arba, skaičiuojant kitaip, čia skirtingai nei 3-ioje lentelėje, dažniausiai rausvi matomi savarankiškai funkcionuojantys organizmai (50 proc., arba 130 iš 259), o po to dirbiniai (40 proc., arba 88 iš 259).

Pereinant prie konkrečių pavyzdžių nagrinėjimo ir lyginant sakinius, kur kalbėtojas žmogaus kūną ir jo dalis mato rožinius ir (arba) rausvus³⁹, aiškėja keletas dalykų. Nežiūrint į 3 ir 4-oje lentelėse matomus šios semantinės grupės kiekybinius skirtumus (8 vs. 15 proc.), spalvos būdvardžiai *rožinis, rausvas* gali būti vartojami sinonimiškai (žr. 44–45 sakinius; dar plg. 3–6 sakinius). O 46–48-as sakiniai rodo, kad žmogaus kūno rožinė (*rausva*) spalva skiriasi savo atspalviais: natūrali veido ar kūno odos spalva turi mažiau raudonio nei lūpų, liežuvio ar odoje matomų kraujagyslių. Tada, kai, pavyzdžiui, lūpų spalva tampa panaši į veido ir lūpos iš rausvų tampa blyškiai rausvos (žr. 49 sakinį), joms galima sugrąžinti prigimtine spalvą – jas paryškinti (žr. 50 sakinį). Panašiai gali būti „susigrąžinama“ natūrali sveikos odos rausva⁴⁰ (žr. 51 sakinį), kuri 52 sakinyje aktualizuota kaip rausvai rožinė.

44) *Jis žengė žingsnį atgal ir kumščius kaip boksininkas atstatė prieš veidą, tad už jų kyšojo tik atlėpusios rožinės (plg. rausvos) ausys.*

45) *Ji [Frėja] atrodė didesnė ir aukštesnė, negu jis ją vaizdavo, ir jos veidas buvo rožinis*

³⁹ Julija Zolnikova (2009, 89) kūno spalvą (rus. *телесный*) priskiria rusų kalbos geltonos spalvos konceptui.

⁴⁰ Plg. dar DLKT sakinius: *Normali oda – stangri, [...] nematyti išplitusių kraujagyslių skruostų ir nosies srityje. Natūraliai rausvo atspalvio, lygi tarsi aksomas.*

Gerdamas ožkos pienu, pardavinėdamas jį, o kai kam ir veltui duodamas, ponas Jonas švietė rausvais, sveikais žandais.

(plg. rausvas). *Visai ne išblyškusi, užsisvajojusi mergaitė, kokią buvo pripratus matyti ekranuose.*

- 46) *Normaliai lūpos yra rausvos* (plg. rožinės), *drėgnos, nematyti lūpų kampų įtrūkimų; burnos gleivinė rausva* (plg. rožinė), *drėgna, nematyti opų, nubrozdinimų, opelių; dantenos rausvos* (plg. rožinės), *nepaburkusios, nekraujuoja.*
- 47) *Pirmiausia Panytė tik žiaugčiojo, paskui pradėjo vemti. Ant jos švelnių plonų lūpyčių, nuostabaus rožinio liežuvėlio rinkosi žalsvai balkšvos putas.*
- 48) *Vėl nugrimzdo į gilią kontempliaciją. Atrodė, Mokytojas šį vakarą daugiau neprabil. Lauželio atšvaitai linksmai žaidė ant rožinėm gyslėm išvagotų jo vokų.*
- 49) *Lūpos prarado spalvą, pasidarė blyškiai rausvos, o paskui ir visai pabalo.*
- 50) *Tiesa, ir lūpos perbrauktos ryškesne rožine spalva.*
- 51) *Po tokio giluminio mikromasažo oda būna lygi, rausva, šviežia.*
- 52) *Jūsų veidas yra persiko, sodrios auksinės ar gelsvos spalvos, vadinasi, jūsų oda šiltų atspalvių. Jei jūsų veidas melsvokas, kreminis ar rausvai rožinis, jūsų oda šaltų atspalvių.*

Iš 52–64 sakinių aiškėja ir tai, kad žmogaus kūno spalva susijusi ir su vaiko, jauno resp. *suaugusio, seno* ir (ar) *sveiko* resp. *ligoto* žmogaus skirtumais. 53–58 sakiniai leidžia kalbėti apie tai, kad vaiko, sveiko žmogaus kūno spalva suvokiama kaip tipiška rožinės (rausvos) spalvos skleidėja (dar žr. 16, 17 sakinius). Suaugusiojo ir (ar) kuo sergančiojo, traumoto ar pan. žmogaus oda raudonesnė, galinti turėti melsvą atspalvį (plg. 59–64 sakinius).

- 53) *Visi kūdikiai rausvos spalvos, tačiau nevienodo dydžio.*
- 54) *Jo [vaiko] skruosteliai nekaltai rožiniai.*
- 55) *Sveiko mažylio burnos, nosiaryklės ir tonzilių gleivinė esti vienodai rausva.*
- 56) *Vaiko plaučiai yra skaisčiai rožinės spalvos. Vėliau jie tamsėja ir įgauna marmurinę išvaizdą.*
- 57) *Buvo „porcelianinė“ moteris. Per daug graži. Rožinė visa. Išpuoselėta⁴¹.*
- 58) *Ji apsidžiaugė ir padavė ranką. Lyg kūdikio švelnų rožinį jos delniuką prispaudžiau sau prie lūpų.*
- 59) *Pro pilkšvus plaukus švietėsi rožinė, lyg nuplikyta viralu, oda.*
- 60) *Dana praplėšė akis ir mašinos stiklo lange išvydo savo rausvą veidą tarytum kokios bomžės, išvertusios šiukšlių konteinerį ir ničnieko nesuradusios valgoma.*
- 61) *Greičiausiai iš visų simptomų atsiranda odos spalvos pakitimai. Padirbus neilgą laiką delnų srityje oda pasidaro rožinės spalvos, vėliau, didėjant darbo stažui spalva pasikeičia į melsvai rožinę⁴², „marmurinę“ ir galiausiai – į melsvą.*

⁴¹ Plg. dar DLKT sakinį: *Vilkėjo [Pipynienės sutuoktinis] kailinukais, nusiskutęs, sveikai rausvais žandais.*

⁴² Plg. dar DLKT sakinius: *Išbertų vietų oda melsvai rausva, sustorėjusi, pleiskanoja, jos vageles išryškėjusios, būna nudraskymų ir šašų.*

Jei pažeidžiamos blakstienos, gali atsirasti melsvai rausvos juostos išilgai voko krašto, gali vystytis konjunktyvitas.

- 62) *Patylėjo, žvilgterėjo į švariai nuskustą veidą* veidrodėlyje, kur atsispindėjo ir **taksisto rausvi, lyg padažyti skruostai**.
- 63) *Vakarop mažylis pradėjo zysti. [...] Geraltas vos į jį dirstelėjęs pridėjo ranką prie rausvos* (plg. *paraudusios*) **kaktytės**. – *Jis karščiuoja... Susirgo...*
- 64) *Po vokų operacijos maždaug šešias savaites matosi rožinės spalvos randai*⁴³, o jei chirurgas persistengia, akių išraiška lieka „*nustebusi*“.

Lyginant 65–68 sakinius, aiškėja būdvardžių *rožinis* ir *rausvas* skirtumai. Būdvardis *rausvas* dera kalbant apie dilgėlių nudilgintą odą, dilgėlinę ir raupus, o būdvardis *rožinis* – su rožine. Būdvardis *rožinis* negali pakeisti būdvardžio *rausvas*, kai jis turi „įrausti, parausti“ reikšmę, pavyzdžiui, kai dėl vienokių ar kitokių priežasčių akies baltymas įgyja rausvą atspalvį arba natūrali odos spalva parausta (žr. 63, 70 sakinius).

- 65) *Langų stiklus ir palanges nugula ne šiltos gegužės dulkės, o žydinčių dilgių krislai, paliekantys ant odos rausvas* (plg. *rožines*) **dėmeles**, kurios atrodo lyg daugybiniai taškeliniai kraujo išsiliejimai, atsirandantys mirtinai užspaudus krūtinę ir pilvą.
- 66) *Jie smarkiai karščiuoja, veidus, rankas išbėrė rausvos dėmelės, kurios ėmė virsti pūslėmis. Iškvietė daktarą. Tas, juos apžiūrėjęs, trenkė tarsi kūju – raupai...*
- 67) *Išprovokuoja ir kai dėl blogos medžiagų apykaitos organizme atsiranda saulei jautrinančių medžiagų. Labai jautrūs saulei sergantys raudonąja vilklige, rožiniais spuogais* (plg. *?rausvais spuogais*, bet: *rožine*), perioraliniu dermatitu ligoniai.
- 68) *Ypač naudinga vartoti šį preparatą atopiniam dermatitui gydyti. Nei fucidino, nei fucidino – H neskirti rožinių spuogų* (plg. *rožinės*), peroraliniam dermatitui, virusinėms ir grybelinėms odos ligoms gydyti.
- 70) *Jo oda buvo išraižyta raudonai mėlynų gyslelių, kojos – pilkšvai raudonos, akys – rausvos* (plg. *?rožinės*) ir pavandenijusios.

Kalbant apie vynus, rožinis vynas gali būti priskiriamas plačiau suvokiamam ir baltajam vynuui priešinamam raudonajam arba suvokiamas siauriau ir priešinamas baltajam ir raudonajam (žr. 71–73 sakinius). Būdvardžiai *rožinis* ir *rausvas* gali būti vartojami sinonimiškai (žr. 74–75 sakinius). Tais atvejais, kai norima aktualizuoti ir vynu grupę pagal spalvą ir pačią vyno spalvą, pasakoma kaip 76 sakinyje.

- 71) *Balto vyno spalva gali būti nuo blyškių gelsvų iki gintarinių tonų, raudono – nuo švelnaus rožinio* (plg. *šviesiai raudono*⁴⁴) **iki tamsaus ir sodraus purpurinio**.
- 72) *Nemažai svarbi yra vyno spalva. Pagal spalvą vynai klasifikuojami į baltus, rožinius* (plg. *rausvus*) **ir raudonus**.
- 73) **Rožiniai vynai** taip pat turi daug atspalvių – nuo **švelniai rausvos iki tamsiai rožinės**⁴⁵.

⁴³ Dar plg. DLKT sakinius: *Žmogaus burna buvo šviesiai ruda su rožių spalvos opomis kamučiuose. Tik kartą puolė į nevilį, kai naktinių gaudynių metu bandėtas suomišku peiliu jam perrėžė sprandą, palikdamas atminčiai storą rausvą randą.*

⁴⁴ Dar plg. DLKT sakinį: *Raudoniesiems vynams lieka daug atspalvių – nuo šviesiai raudono iki mėlynai raudono, beveik juodo.*

⁴⁵ Dar plg. DLKT sakinį: *Taip rūgdamas vynas įgauna raudoną spalvą. Jei mėlynų vynuogių sultys nusunkiamos tik ką sutraiškius uogas, gaunamas vos rausvas, vadinamasis rose vynas.*

- 74) *Per ceremoniją buvo geriamas rožinis šampanas, o vestuvinis taip pat ryškiai rožinis tortas vaizdavo aštuonias figūrėles – tris vyrų ir vieną moterų porą.*
- 75) *Valgėme žąsies kepenėles ir ungurius iš auksinių indų. Gėrėme atšaldytą rausvą šampaną.*
- 76) *Ateivis jaudinosi. Jis virpėjo ir nusidažė maloniai rausva rožinio muskato spalva* (plg. ?rausva rausvo muskato spalva; ?rožinė rausvo muskato spalva).

Tai, kad su rožine, kaip rausva, šviesiai raudona, spalva gali būti susijusi paprastai raudonai priskiriama aviečių spalva, matyti iš 77–78 sakinių. Šias spalvas sieti leidžia ir žodynininės būdvardžių avietinis, rožinis apibrėžtys. 79 sakinyje pasakoma rožinė aviečių vyno spalva susijusi ne ti(ε)k su pačių aviečių, bet (ir) su vynu pagal spalvą skirstymu.

- 77) *Aviečių veislės skirstomos į tris grupes: raudonuoges, geltonuoges ir juodauoges. Itin paplitusios įvairaus atspalvio raudonomis uogomis veislės – nuo šviesiai raudonų* (plg. rausvų, rožinių) *(Solnyško, Meteor, Njuburg) iki tamsiai raudonų (Progres, Veten, Novostj Kuzmina, Balzam).*
- 78) *Uogos [avietės] tamsiai purpurinės, kartais gelsvai rausvos* (plg. gelsvai rožinės).
- 79) *[Aviečių vyno] sodri rožinė nušvies tavo pasimatymą romantiška vakaro žara.*

Matyti ir rožinės bei raudonos, tiksliau, purpurinės, ir (ar) violetinės sąsajų (žr. 20–21, 80 sakinius). Rožiškai (rausvai) matoma purpurinė arba purpuriškai matoma rožinė (rausva) yra tamsi; priartėja prie tamsios raudonos (žr. 81–83 sakinius; dar plg. 71, 73 sakinius). Šių spalvų ir jų pavadinimų sąsajų ir skirtumų matyti ir iš sakinių, kur kalbama apie vyšnius, trešnes (plg. 19, 84–86 sakinius). Konkrečiau kalbant, prisirpusios vyšnios, trešnės paprastai yra tamsiai raudonos, purpurinės (žr. 84–86 sakinius). Tais atvejais, kai jos matomos rožinės (rausvos), vyšnių spalva yra kiek šviesesnė, galinti turėti kitų šviesių spalvų atspalvių (žr. 19, 87 sakinius).

- 80) *Šios spalvos nėra saulės spektre. Angliškoje kompiuterijos literatūroje ji dažniausiai vadinama „Magenta“. Lietuviškas šios spalvos atitikmuo būtų rožinė, purpurinė arba violetinė spalva. Tačiau fizikai violetinę spalvą sieja tik su kraštine mėlyna spalva, už kurios prasideda nematomas ultravioletas.*
- 81) *Vedžioja pieštuku jauno atvažyno kontūrus. Raudoną, beveik rožinį* (plg. rausvą) *purpuryną* *prie šlaitelio.*
- 82) *Vakarais, kada, prieš pasinerdama į pūkinės lengvų debesėlių duknas, saulė rausvu* (plg. rožiniu) *purpuru* *nudažydavo pušų ir eglių viršūnes, visas dalinys išsirikiuodavom miško aikštelėje patikrinimui ir vakarinei maldai*⁴⁶.
- 83) *Jeigu pauostysite tamsiai rausvu* (plg. tamsiai rožiniu) *vidumi pipirlapės žiedus, surauksite nosį – jie gana nemaloniai dvokia.*
- 84) *Transportabiliausios yra tamsiai raudonos arba juodos, kremzlišku minkštumu trešnės bei tamsiai raudonos, tvirta minkštimo konsistencija vyšnios.*

⁴⁶ Dar plg. DLKT sakinį: *Stiebas stacias, tvirtas, apaugęs šiurkščiais plaukeliais, žiedynas susideda iš vienos eilės purpuriniai rožinės spalvos liežuvių lapelių su viduryje esančiu labai šiurkščiu, juodai violetiniu skridiniu iš vamzdelinių žiedelių.*

- 85) *Tai [dygioji kleomė (Cleome spinosa)] aukštaūgė vasarinė gėlė, kurios žiedai gali būti balti, rožiniai, vyšnios raudonumo arba violetiniai.*
- 86) *Penkios kulky paliktos žaizdos aprūdijusiais pakraštėliais, sustingę tamsiai purpuriniai lašai kaip vyšnios, kurių kauliukai – švininiai.*
- 87) *Geltoni ir rausvi (plg. rožiniai) bei šviesiai raudoni, minkštos konsistencijos vyšnių ir trešnių vaisiai nėra transportabilūs.*

Tai, kad būdvardžiai *rožinis (rausvas)* ir *purpurinis, tamsiai raudonas* gali būti vartojami antonimiškai matyti iš 88–92 sakinių (dar žr. 27 sakinį). Tokiais atvejais priešprieša daroma turint omenyje spalvos prototipus: tarkim, 88-ame sakinyje pasakant skirtumą tarp rožinės rožės ir, pavyzdžiui, prisirpusios vyšnios spalvų.

- 88) *Yra kelios rūšys: Pelargonium graveolens – žiedai rožinės arba purpurinės spalvos, kvapia balzamu.*
- 89) *Turbūt laukiate pavasario... [...] Laukiu, laukiu, laukiu... žalių, gelsvų, rausvų, purpurinių, melsvų spalvų spalvelių...*
- 90) *Tai gentis, skiriama gesnerijinių (Gesneriaceae) šeimai, turinti keletą rūšių, žydinčių visų atspalvių rožiniais, purpuriniais, geltonais ir baltais žiedais.*
- 91) *Jos [kaukazinės slyvos] lapai stambūs, purpuriniai. Žiedai rausvi. Vaisiai tamsiai raudoni.*
- 92) *Uogos vidutinio didumo, vidutinė jų masė 4 g, apvaliai ovalios, išsidėsciusios dažniausiai po dvi, nokstančios žalsvos, rausvos, o visiškai prinokusios tamsiai violetiškai raudonos (plg. purpurinės).*

93–95-ame sakiniuose violetinė ežiulės, ožrožės žiedo spalva pasakoma būdvardžiu *rožinis, rausvas*. Taigi galima kalbėti apie rožinės (rausvos) ir violetinės sąsają ir galimą jų (su)artėjimą (dar žr. 21, 80 sakinius, 33 išnašą). Žinoma, panašiai kaip 88–92 sakiniuose, šių spalvų pavadinimai vartojami ir antonimiškai (žr. 96 sakinį).

- 93) *Pas mus purpurinės ežiulės neseniai pradėtos auginti, dar mažai paplitusios. Purpurinė ežiulė kilusi iš Šiaurės Amerikos. Žiedai tuščiaaviduriai, rožiniai (plg. rausvi), daugiau kaip 10 cm skersmens, o pats augalas 80-100 cm aukščio.*
- 94) *Organizmą labai stiprina ožrožė. Renkami rausvos (plg. rožinės) spalvos žiedai žydėjimo metu.*
- 95) *[Obuolių] odelė nestora, apšviestoje pusėje rausvais į violetinį atspalvį pereinančiais dryželiais.*
- 96) *Vaisiai [kaukazinių slyvų] prinoksta rugpjūčio-rugsėjo mėn., rutuliški arba apvaliai elipsiški, sveria apie 10 g, geltoni, rausvi, rausvai violetiniai.*

Teigiant, kad tipiška violetinė spalva yra lygiomis dalimis maišyta raudona ir mėlyna, galima būtų manyti, kad per violetinę rožinę gali turėti sąsają su mėlyna, kitaip, dangaus, rugiagėlių spalva⁴⁷. Šiai minčiai pagrindo duoda 27, 97–98 sakiniai. Tačiau, atsižvelgiant

⁴⁷ Mėlynas – 1. kuris dangaus, rugiagėlių spalvos (DLKŽ); viena iš pagrindinių spektro spalvų – vidurinė tarp violetinės ir žalios (LKŽ).

į tai, kad vadinamosioms šaltoms spalvoms priskiriama mėlyna veikiaud sudaro priešpriešą šiltoms: raudonai, geltonai, oranžinei, rožinei, vargu, ar rožinė ir mėlyna iš tikro yra artimos (Dedrick 1998, 83⁴⁸; dar žr. 2 paveikslą). Tai aiškėja iš 99–102 sakinių, kur dangų ar jūrą, tiksliau, jų rytinę arba vakarinę dalį, laikinai rožiskai (rausvai) nudažo jame tekanti, besileidžianti saulė (dar žr. 29 išnašą): saulė laikinai paverčia dangų rožiniu. Čia svarbu ir tai, kad dangus ankstyvą rytą ar vėlyvą vakarą nėra grynos mėlynos spalvos (plg. 101 sakinį). Tai, kad mėlyna, tiksliau, melsva⁴⁹, gali būti rožinės atspalviu ir melsvos ir rožinės (rausvos) sąsaja yra labiau laikina, neprigimtinė rodo ir 103–104 sakiniai (dar žr. 61 sakinį). Rožinės sąsaja su minėta violetine, būdinga daiktams iš prigimties, rodo tą perėjimą iš šiltų į šaltas spalvas: iš raudonos į mėlynos diapazoną. Taigi kalbama gradacijai: kuo spalva yra artimesnė raudonai, tuo ji šiltesnė, o kuo artimesnė mėlynai – tuo šaltesnė, įtakos turi prigimtinė, pastovi *resp.* dirbtinė, laikina daikto spalva.

97) *Buvo ką tik pasnigę, medžiai apšerkšniję, per sniegą, tokį, žinote, akinamai baltą, persišvietę saldžiai žalia žolė, dangus buvo fosforiskai rausvas, aš buvau apsirengusi juodai, ėjau basa per sniegą.*

98) *Plentas nėrė į vakarus, į rausvą dangaus paskliautę.*

99) *Rytas išaušo gairvus lyg ankstyvą pavasarį. Rožiniame dangaus fone linksmi baltavo beržų kamienai.*

100) *Saulė jau prie laidos, vakarinė padangė rausva...*

101) *Apie pusę penktos patekėjo saulė. [...] Pilkai rožinis dangus nusidažė oranžine ir ugnies raudonio spalva.*

102) *Viskas keičiasi, mainosi kas akimirką – jau aiškiai regėti horizonto linija, skirianti dangų nuo jūros, rausvas brūkšnys vis platėja, rožiniai vandens raibuliai maišosi su violetiniais, juosvai pilkais, o netrukus iš vandens išlenda degantis saulės kraštelis.*

103) *Reikia nepamiršti ir pašalinio spalvų efekto: žali šešėliai išryškina akių baltymų gelsvoką atspalvį, o šaltų spalvų (pavyzdžiui, rožinės su melsvu atspalviu) pabrėžia dantų gelsvumą.*

104) *Leidinio autorės pataria pakaitomis dėti prie rankų ir veido melsvai rausvo (plg. melsvai rožinio) ir geltonai rožinio atspalvio audinio skiautes arba popieriaus lapus ir taip nusistatyti, kokiam priklausote tipui: šiltam...*

⁴⁸ Apie galimus baltas *resp.* juodas, šviesus, šiltas *resp.* tamsus, šaltas skirtumus plačiau žr. Dedrick (1998).

^{Plg.:} „Dani [of Indonesian New Guinea] that *did not* have such names in their natural language. (The Dani, have two terms roughly glossed as „dark/cool“ and „bright/warm.“) (Dedrick 1998, 19) „Dani BLACK refers to the blues and greens as well as black. Dani WHITE includes reds and yellows, purples and pinks within its range“ (Dedrick 1998, 83). „A language could be said to have the basic term WHITE in its vocabulary when that term included red, yellow, orange and pink in its range and, also, was focused for some subjects in white and others in red. Dani is such a language“ (Dedrick 1998, 85).

⁴⁹ Tai, kad mėlyna ir rožinė arba žalia ir rožinė yra antonimiškos, rodytų ir DLKT, kur nėra pavyzdžių su mėlynai arba žaliai rožinis (rausvas). Bet, panašiai kaip melsvai rožinis (rausvas), pasitaiko su žalsvai rožinis (rausvas), plg.:

Jūs tikrai kandžiai nutapėte ir tą smuklę, ir šeimnininko šermuonėlį žalsvai rožiniu kailiu.

Odelė [uogų] žalsvai rausva, saulės pusėje prinokusių uogų tamsiai raudona.

Žiedai vidutinio didumo, šviesiai žalsvai rausvi.

Rožinės ir kitos šiltos – oranžinės spalvos galimas sąsajas rodo 105–107 sakiniai. Matyti užuomazgų, kad į rožinę (rausvą) spalvą galėtų būti įtraukta naujoji koralų (koralinė) spalva (plg. 108–109 sakinius). Mažų mažiausiai konstatuotina rožinės (rausvos) ir oranžinės sąsaja (plačiau žr. Vaičiulytė-Semėnienė 2019) (dar žr. toliau).

- 105) *Nežinoma jėga privertė mane pažvelgti kairėn ir maždaug už trijų metrų pamačiau pakilusią apie du metrus nuo žemės besikeičiančių spalvų (iš rožinės į oranžinę, o vėliau į vyšninę) pulsuojančią dėmę.*
- 106) *Jei tabletės spalva rausva (plg. rožinė), panaši į persikų spalvą ar rausvai oranžinė, tiriamajame piene nėra antibiotikų.*
- 107) *Pasaulio paštų sąjungos (PPS) rekomendacijų bei reglamentų, minimų ir filatelijos spaudoje: oro pašto žymelė turi būti mėlyna, skubaus pašto – šviesiai raudona (oranžinė), nemokamos siuntos – geltona... Beje, geltona spalva pasirinkta kaip Lietuvos pašto skiriamoji spalva.*
- 108) *Skyrėsi tik atspalviu nelygiai išdažius: nuo švelnios šviežios laišos rosė iki agresyvesnės kramtomosios gumos koralų spalvos, bet visur viešpatavo rožinė spalva, nepripažįstanti jokios kitos spalvos konkurencijos.*
- 109) *Akytės – kaip brangakmeniai, lūpos – lyg rausvi (plg. rožiniai) koralai, veidukas baltas ir purūs plaukučiai. Vaiko galvytė ant mano kelių.*

Spalvos raiškos būdvardžiais rožinis ir rausvas panašumų matyti ir kalbant apie žmogaus plaukų, gyvūno kailio spalvą. Rožiniai ir rausvi plaukai gali būti natūralūs arba ne. Pastarieji – tai perukas arba aptariama spalva nudažyti natūralūs plaukai (plg. 20, 110–112 sakinius). Iš 110–113 sakinių nelabai aišku, kokia konkrečiau spalva turima omenyje. Aiškiau tampa „matant“, pavyzdžiui, 4-oje lentelėje minėtą lapės spalvą ir lyginant 110, 114–120 sakinius. Jų pagrindu galima sakyti, kad natūraliai rausvų (rožinių) plaukų, kailio spalva suvokiama gana plačiai: ji gali artėti prie geltonos, oranžinės, rudos⁵⁰.

- 110) *Miškų karalius prasisagstė marškinius. Išvydo jo raumeningą krūtinę, apaugusią rausvais garbanotais plaukais. – Ar toli tavo rūmai? – paklausė Arimeta. – Rūmai? – Šviesiabarzdīs nusijuokė⁵¹.*
- 111) *List, kaip vieno įdomiausių miesto barų, šefė. Ketlina uždirbdavo daugiau nei įprastų barų darbuotojai, nes administratorius, nemalonus pakvaišėlis, rožine spalva (plg. rausvai) nusidažęs plaukus, puikiai suvokė, kad ji garsėjo kaip viena labiausiai pageidaujamų moteriškų lankytojų draugijos.*
- 112) *Prie jų pripuolė klounas garbanotu rožiniu (plg. rausvu) peruku ir taškuotomis kelnėmis.*
- 113) *Žemynai į akis plūstelėjo ašaros. Ji pamatė [mergaitės] strazdanotą veidą, rausvus plaukus, trumputę baltą suknelę su geltonais žirneliais.*
- 114) *Leidžiamos trys [plaukų] spalvos. RAUSVA – ryškiai rausvai oranžinė su kremniais taškais.*

⁵⁰ Rudas – kaip kaštono sėklos (apie spalvą), kaštono sėklos spalvos (BLKŽ_o); kuris durpių spalvos (DLKŽ_o); tamsiai geltonas (LKŽ_o).

⁵¹ Dar plg. DLKT sakinį: „Padirbėjęs“ švyti visomis strazdanomis nei sodo obuoliukas. Prausiasi, skutasi ir dainuoja: „Širdys merge-eliū!“ O nusiskutus po dviejų dienų tas jo rausvanas užsispyrėlio plaukas ir vėl prasikala. Net ir armijoj jaunesnieji karininkai jį vadino Rudoju Motke. Rudas plaukas, aiškino sūniui vaikystėje, vėlėsi...

- 115) *Gimė jis toks, kaip ir kiti vaikai, švarutėlis, **plaukai net rausvi nuo aukso atspalvių, riebutis, apvalutis, akelės mėlynos, skaisčios, negalėjom mudu su Juzefu atsižiūrėti, ir kaimynės gyrė, kad gražų sveiką vaiką pagimdė.***
- 116) *Mes — aš, Liza Kan, **rausva blondinė, dar tokius plaukus vadina „žalvariniais“, ir mano juodaplaukė draugė Ema.***
- 117) *Bendravusi: su juodaplaukiu, ar su šviesiaplaukiu? Tik ne su juodaplaukiu! Dėl atspalvio gal kiek ir nusileisčiau: gal **ne visai šviesiaplaukis, gal kiek rausvas, bet tik ne juodas.***
- 118) ***Spalva** [šuniukų] būna **ryškiai rausva, auksinė rausva, rausva kviečių** arba kviečių.*
- 119) *Vienintelė viso [šuns] kūno leistina **spalva yra kvietinė**⁵² – nuo šviesios iki tamsiai rausvos.*
- 120) *Spalva [trumpakailių Briuselio grifonų] būna rausva (**rausvai ruda**⁵³ su trupučiu juodos ūsuose ir pažandėje), juodos ir rausvai rudos mišinys, kuris paprastai yra su juoda „kauke“ bei juodais ūsais.*

Tai, kad rožinė (rausva) gali priartėti ar turėti geltonos⁵⁴, rudos priemaišų, rodo ir 121–126 pavyzdžiai, kur aptariamoji spalva priskiriama ir geltonam smėliui, rudam moliui ir dirbiniams iš jo. Be viso to, galima ir rožinės (rausvos) bei pilkos sąsaja: rožinė gali turėti pilką atspalvį arba atvirkščiai (žr. 127–131 sakinius).

- 121) *Kai vienoje dalyje jau kilo pastatas iš **rožinės spalvos smiltainio, sandėris kitai sklypo daliai sužlugo, ir šimtmečio statinys, sensacingas rūmas, liko pusiau baigtas!***
- 122) *Pagaliau **gelsvai rausvo smiltainio** uoloje ji pastebėjo juodus intarpus.*
- 123) *Matė švarų, nušluotą, **rausvu smėliu** nubarstytą namų kiemą, padžiautas ant tvoros puodynės.*
- 124) *Visos jos gaminamos iš gero molio ir be jokių priemaišų. Specialiais degimo būdais, temperatūrų skirtumais gaunama natūrali **plytelių spalva: rausvi, rusvi natūralaus molio atspalviai** ar priklausomai nuo molio sudėties šviesesni ir tamsesni pilki atspalviai.*
- 125) *Tamsinto qžuolo atbrailos ir **rožinių koklių** derinys jai atrodė labai skoningas.*
- 126) *Mano padams pūsles primušdavo akmenimis grįstos šungatvės, o ir minkštos vieškelių dulkės, gelsvo, juodo ir **rausvo klinkerio plytos** purvinuose, nuolat gaisrų niokojamuose paribio miestuose bei miesteliuose tarp Limbergo ir Dancigo.*
- 127) *Jos [drebulės] žiedai ilguose ir storuose žirginiuose, kurie kabo ant šakelių lyg purios **pilkų kačiukų uodegytės, tiesa, šiek tiek rausvos.***

⁵² Plg. DLKT sakinius: *Gamta dovanoja didelę šiaudelių spalvų įvairovę, kuri priklauso nuo daugelio dalykų - oro, dirvos, trąšų. Štai kviečių šiaudai turi rožinį, o kartais - net vyšnios atspalvį, rugių - baltį, avižių - auksu blizga. Grafišė buvo užsidėjusi rausvą gelėtą šiaudinę skrybėlaitę, kokias paprastai nešiodavo Florencijos merginos vasarą.*

⁵³ Dar plg. DLKT sakinį: *V. S. - g. 1976 m., 174 cm ūgio, smulkaus kūno sudėjimo, antakiai, ūsai ir plaukai rudai rausvi, atrodo lyg dažyti, viršutinė lūpa skelta, šypsosi kreiva šypsena, tamsaus gymio, veidas spuoguotas, akys tamsios.*

⁵⁴ Dar plg. DLKT sakinį: *Dėtyje būna 4-8 balti kiaušiniai, iš jų po 22-24 dienu išrieda jaunikliai. Jauniklius dengia tankūs geltonai rausvi pūkeliai, jų snapeliai būna šviesiai rudi.*

- 128) *Dirvinis šliužas* (*Deroceras agreste* L.) *Kūno ilgis – 35-40 mm, spalva blyškiai gelsva, pilkšvai rožinė ar blyškiai violetinė.*
- 129) *Kasa, pancreas.* *Tai yra mišri liauka. [...] Spalva – rausva su pilku atspalviu.*
- 130) *Veršiena – sausa, pilkšvai rožinė, stangri...*
- 131) *O kartą pamačius, kaip iš kažni kokių žiočių į apvalkalus trykšta pilkšvai rausva būsimųjų dešrų masė, apetitą gali ilgam prarasti.*

5. Apibendrinimas ir išvados

Išnagrinėjus 1030 dabartinės lietuvių rašto kalbos pavyzdžių su skirtingomis būdvardžio *rožinis* ir jo potencialių sinonimų formomis, paaiškėjo, kad vartosenoje šio būdvardžio reikšmė gerokai platesnė nei aiškinamuosiuose žodynuose apibrėžiama.

Plačiau lietuvių kalbos vartotojų suvokiama rožinė nuo spalvos centro (*rožės, erškėčio, bijūno* spalva) laipsniškai artėja prie baltos (*obels, vyšnios, kraujažolės žiedo, kūno* spalva), geltonos (*kviečių, aukso* spalva), (purpuriškai) raudonos (*lašišos, aguonos, vyšnios, trešnės, bijūno daigų* spalva), violetinės (*ežiulės, ožrožės, kalio permanganato tirpalo* spalva), oranžinės (*koralų, persiko, pelikano* spalva), rudos (*molio, koklių* spalva) arba pilkos (*dirvinio šliužo* spalva). Rožinė, pereinanti nuo spalvos centro į baltumą, geltonumą, yra šviesesnė, o į (purpurišką) raudonumą, rudumą pereinanti – tamsesnė.

Iš tyrimo paaiškėjo, kad semantinis būdvardžio *rožinis* junglumas yra neribojamas. Būdvardis *rožinis* vartojamas tiek su daiktavardžiais, žyminčiais daiktus, kurie tokią spalvą turi iš prigimties (*rožinis bijūnas, rožinis pelikanas, rožinis kvarcas*), tiek su žyminčiais žmogaus dirbinius (*rožinė suknelė, rožinis zefyras*). Pagal daiktavardžiais pasakomus daiktus, dažniausiai rožinės spalvos yra žmogaus nudažyti dirbiniai (34 proc.), po to augalai (21 proc.), gyvūnai (12 proc.), negyva gamta (11 proc.), maistas (10 proc.), galiausiai – žmogaus kūnas, jo dalys (8 proc.).

Rožinė ir rausva yra artimos spalvos. Rausvi dažniausiai yra dirbiniai (28 proc.) ir augalai (27 proc.), po to – žmogaus kūnas, jo dalys (15 proc.), negyva gamta (13 proc.), gyvūnai (8 proc.), o rečiausiai – maistas, gėrimai (6 proc.). Kalbos sistemoje naujasis spalvos pavadinimas (*rožinis*) įsitvirtinęs.

Būdvardis *rožinis*, dažnai sinonimiškai vartojamas su *rausvas*, įprastas su daiktavardžiais, kuriais pasakomos naujosios lietuvių gyvenime realijos, ir plinta – su daiktavardžiais, žyminčiais nuo seno lietuviui įprastus daiktus.

Dabartinėje lietuvių kalboje rožinės spalvos pavadinimai dažniausiai vartojami atributiškai (87 proc.), retai eina predikatyvu (13 proc.). Būdvardžio *rožinis* junglumas ir vartoseną atributinėse *resp.* predikatinėse konstrukcijose paprastai neribojama.

Šaltiniai

- BLKŽ_e = *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas*: elektroninis variantas. Vyr. red. Danutė Liutkevičienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2013–2020. Prieiga internete: <https://ekalba.lt/bendrinės-lietuvių-kalbos-zodynas>.
- CAMBRIDGE_e = *The Cambridge Dictionary*. Prieiga internete: <https://dictionary.cambridge.org/>.
- CONCISE = *The Concise Oxford Dictionary*, Ninth Edition. Ed. Della Thompson. Oxford: Oxford University Press, 1995.

- DC = *A Dictionary of Color*. Ian Peterson. 2003.
- DLKT = *Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas*. Sudarė Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Kompiuterinės lingvistikos centras. Prieiga internete: <http://donelaitis.vdu.lt>.
- DSJP_e = *Słownik języka polskiego*. Red. Witold Doroszewski. Prieiga internete: <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/lista>.
- DUDEN = *Deutsches Universalwörterbuch*, 6. Überarbeitete und erweiterte Auflage. Hrsg. Monika Schoch. Mannheim: Dudenverlag. 2007.
- DUDEN_e = *Deutsches Universalwörterbuch*. Prieiga internete: <https://www.duden.de/woerterbuch>.
- DLKŽ_e = *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vyriausiasis redaktorius Stasys Keinys, 7-as pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2012; elektroninis variantas, 2015 (atnaujinta versija, 2017). Prieiga internete: <https://ekalba.lt/dabartines-lietuviu-kalbos-zodynas>.
- LDOCE_e = *Longman Dictionary of Contemporary English Online*. Prieiga internete: <https://www.ldoce-online.com/>.
- LKŽ_e = *Lietuvių kalbos žodynas* (t. 1–20, 1941–2002): elektroninis variantas. Redaktorių kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. redaktorė), Jonas Paulauskas, Ritutė Petrokienė, Vytautas Vitkauskas, Jolanta Zabarskaitė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (atnaujinta versija, 2018). Prieiga internete: <https://ekalba.lt/lietuviu-kalbos-zodynas>.
- LLVV_e = *Latviešu literārās valodas vārdnīca 1972–1996*. 1.-8. Sēj. Aut. kol. Rīga: Zinātne. 1972–1996. Prieiga internete: <http://www.tezaurs.lv/llvv/>.
- LVV = *Latviešu valodas vārdnīca*. Red. Dainuvīte Guļevska, Irēna Rozenštrauha, Dorisa Šnē, Rīga: Avots. 2006.
- LVV_e = *Latviešu valodas vārdnīca*. Rīga: Avots. 1987. Prieiga internete: <http://tezaurs.lv/>.
- MACMILLAN = *Macmillan Dictionary*. Prieiga internete: <http://www.macmillandictionary.com/>.
- MERRIAM-WEBSTER = *Merriam-Webster Dictionary and Thesaurus*. Prieiga internete: <https://www.merriam-webster.com/>.
- MLVV_e = *Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcas interneta versija 2004–2014*. Red. I. Zucena, LU Latviešu valodas institūts. Šobrīd internetā pieejami šķirkļi, kas sākas ar A–Ļ. Prieiga internete: <http://www.tezaurs.lv/mlvv/>.
- NSRJ_e = *Novyi slovar russkogo iazyka. Tolkovo-clovoobrazovatelnyi*. T. F. Efremova [*Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный*]. Т. Ф. Ефремова]. 2000. Prieiga internete: <https://www.efremova.info/>.
- OXFORD_e = *English Oxford Living Dictionaries*. Prieiga internete: <https://en.oxforddictionaries.com/definition>.
- SJP_e = *Słownik języka polskiego*. Prieiga internete <https://sjp.pwn.pl/>.
- SJPO_e = *Słownik języka polskiego, ortograficzny, wyrazów obcych i słownik do gier w jednym*. Prieiga internete: <https://sjp.pl/>.
- SRJ = *Slovar russkogo iazyka*. Sergei I. Ozhegov [*Словарь русского языка, Сергей И. Ожегов*]. Москва: Русский язык, 1984.
- TB_e = *Lietuvos Respublikos terminų bankas*. Prieiga internete: <http://terminai.vlkk.lt/>.
- TSRJ = *Tolkovyy slovar russkogo iazyka*. Sergei I. Ozhegov, Natalija J. Shvedova [*Толковый словарь русского языка. Ожегов Сергей Иванович, Шведова Наталия Юльевна*]. Москва: Русский язык. 1992.
- TSRJ2_e = *Толковый словарь русского языка*, Д. Н. Ушаков. Prieiga internete: <https://ushakovdictionary.ru>.
- TSRJ_e = *Толковый словарь русского языка*, С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. Prieiga internete: <http://ozhegov.info/slovar/>.
- SLKŽ_e = *Sisteminis lietuvių kalbos žodynas*. Jonas Paulauskas, Vilnius: Mokslas, 1987; elektroninis variantas. 2015. Prieiga internete: <https://ekalba.lt/sisteminis-lietuviu-kalbos-zodynas/perziura>.
- SŽ_e = *Sinonimų žodynas*. 2-asis pataisytas leidimas. Antanas Lyberis, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. 2015. Prieiga internete: <https://ekalba.lt/sinonimu-zodynas>.
- WSJP_e = *Wielki słownik języka polskiego*. redaktor naukowy P. Żmigrodzki. Prieiga internete: <http://www.wsjp.pl>.

Literatūra

- Berlin, Brent, Paul Kay. 1969. *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Berkeley: University of California Press.
- Biggam, Carole P., Carole A. Hough, Christian Kay, David R. Simmons, eds. 2011. *New directions in colour studies*. John Benjamins Publishing Company.
- Chichilnisky, E. J., Brian A. Wandell. 1999. Trichromatic opponent color classification. *Vision Research* 39, 3444–3458.
- Dedrick, Don 1998. *Naming the rainbow: colour language, colour science, and culture* [Volume 274, Synthese Library]. Kluwer Academic Publishers.
- Florén, Henrica. 2005. *Colour terms. Interpretation of Linguistics Signs*. Falun: Högskolan Dalarna. Prieiga internete: https://www.academia.edu/12442008/COLOUR_WORDS_Interpretation_of_-Linguistic_Signs_Degree_Thesis
- Frenzel-Biamonti, Claudia. 2011. Rosa Schätze – Pink zum kaufen. Stylistic confusion, subjective perception and semantic uncertainty of a loaned colour term. Carole P. Biggam, Carole A. Hough, Christian J. Kay, David R. Simmons, eds. *New directions in colour studies*, 91–103.
- Griber, Yulia, Dimitris Mylonas, Galina Paramei. 2018. Objects as culture-specific referents of color terms in Russian. *Color Research and Application* 43, 958–975.
- Griffin, Lewis. 2001. Similarity of Psychological and Pshysical Colour Space shown by Symmetry Analysis. *Color Research and Application* 26(2), 151-157.
- Griffin, Lewis. 2006. The Basic Colour Categories are optimal for classification. *J Roy Soc: Interface* 3(6), 71–85.
- Gritėnienė, Aurelija. 2017. Vainiklapių spalvos ir atspalviai šiuolaikinėje lietuvių prozoje: balta ir juoda. *Acta Linguistica Lithuanica* 76, 134–154.
- Gudavičius, Aloyzas. 2007. *Gretinamoji semantika*. Šiauliai: Bibliotheca actorum Humanitaricorum universitatis Saulensis.
- Gudavičius, Aloyzas. 2009. *Etnolingvistika (tauta kalboje)*. Šiauliai: Bibliotheca actorum Humanitaricorum universitatis Saulensis.
- Hardin C. L., Luisa Maffi, eds. 1997. *Color categories in thought and language*. Great Britain: Cambridge University Press.
- Hering, Ewald. 1920. *Grundzüge der Lehre vom Lichtsinn*. Julius Springer: Berlin.
- Jakaitienė, Evalda. 1988. *Leksinė semantika*. Vilnius: Mokslas.
- Jakaitienė, Evalda. 2010. *Leksikologija*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Jameson, Kimberly A. 2010. Where in the World Color Survey. Is the Support for Color Categorization Based on the Hering Primaries? Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/228960671_Where_in_the_World_Color_Survey_is_the_Support_for_the_Hering_Primaries_as_the_basis_for_Color_Categorization
- Jokubaitienė, Toma. 2009. *Baltumo ir juodumo konceptai lietuvių ir anglų kalbose*. Magistro darbas, Šiauliai: Šiaulių universitetas.
- Kaufmann, Caroline. 2006. *Zur Semantik der Farbadjektive rosa, pink und rot: Eine korpusbasierte Vergleichsuntersuchung anhand des Farbträgerkonzepts*. Dissertation, LMU München: Faculty for Languages and Literatures. Prieiga internete: https://edoc.ub.uni-muenchen.de/6326/1/Kaufmann_Caroline.pdf
- Kazlauskaitė, Rūta, Eglė Ramanauskienė. 2011. Naujieji spalvų pavadinimai lingvistinės pragmatikos požiūriu. *Res Humanitariae* 10, 176–201.
- Kazlauskaitė, Rūta. 2021. Naujieji spalvų pavadinimai: struktūra ir semantika. Priešėimas skaitytas moksliniame-praktiniame lietuvių kalbos įgūdžių kvalifikacijos tobulinimo seminare „Lietuvių kalbos žodynas: centras ir periferija“ (2021-05-06).
- Komorowska, Ewa, Stanulewicz, Danuta. 2018. *Polskie i rosyjskie słownictwo barw: asocjacje i znaczenie*. Szczecin.
- Kuehni, Rolf. 2014. Unique hues and their stimuli – state of the art, *Color Research and Application* 39, 279–287.

- Rakhilina, Ekaterina. 2007. Linguistic construal of colors: The case of Russian. In *Anthropology of Color Interdisciplinary multilevel modeling*. R. E. MacLaury, G. V. Paramei, D. Dedrick, eds. 363–377.
- Rakhilina, Ekaterina, Galina Paramei. 2011. Colour terms: Evolution via expansion of taxonomic constraints. Biggam, Carole P., Hough, Carole A., Kay, Christian J., Simmons, David R. (eds.), *New directions in colour studies*, 120–131.
- Roze, Anitra. 2005. *Krāsu nosaukumi: lingvistiskais aspekts latviešu valodā*. Promocijas darba kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības zinātņu nozares latviešu sinhronās valodniecības apakšnozarē, Rīga.
- Roze, Anitra. 2018. Zaimstvoyannye slova – odin iz istochnikov oboznachenii niuansov tsveta v latyshskom iazyke [Займствованные слова – один из источников обозначений нюансов цвета в латышском языке]. *Acta Linguistica Lithuanica* 78, 216–242.
- Rutkovska, Kristina, Marius Smetona, Irena Smetonienė. 2017. *Vertybės lietuivio pasaulėvaizdyje*. Vilnius: Akademinių leidykla.
- Silvestre, João Paulo, Esperança, Cardeira, Alina, Villalva, eds. 2016. *Colour and colour naming: crosslinguistic approaches*. Centro de Linguística da Universidade de Lisboa - Universidade de Aveiro.
- Steinvall, Anders. 2002. *English Colour Terms in Context*. Umeå universitet, Institutionen för moderna språk.
- Tokarski, Ryszard. 2004. *Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie*, Lublin.
- Uusküla, Mari, David Bimler. 2016. From Listing Data to Semantic Maps: Cross-Linguistic Commonalities in Cognitive Representation of Colour. *Folklore* vol. 64. Prieiga internete: <https://www.folklore.ee/folklore/vol64/colour.pdf>.
- Vaičiulytė-Semėnienė, Loreta. 2018. *Chaki dabartinėje lietuvių (rašto) kalboje. Bendrinė kalba* 91. Prieiga internete: <http://www.bendrinekalba.lt/?91>.
- Vaičiulytė-Semėnienė, Loreta. 2019. *Oranžinė spalva dabartinėje lietuvių (rašto) kalboje. Baltu filologija XXVIII* (2). Prieiga internete: https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/BF/BF28-2/BF-28-2-06-Vaiculyte.pdf.
- Vasilevič, Aleksandras, Svetlana Kuznecova, Sergejus Miščenko [Василевич, Александр П., Кузнецова, Светлана Н., Мищенко, Сергей С.] 2005. *Tsvet i nazvanie tsveta v russkom iazyke* [Цвет и название цвета в русском языке]. Москва: КомКнига.
- Webster, Michael A., Miyahara, Eriko, Malkoc, Gokhan, Raker, Vincent E. 2000. Variations in normal color vision. I. Cone-opponent axes, *Journal of the Optical Society of America A* Vol. 17, 1535-1544.
- Wierzbicka, Anna. 1980. *Lingua Mentalis: The Semantics of Natural Language*. Sydney: Academic Press.
- Wierzbicka, Anna. 1990. The Meaning of Color Terms: Semantics, Culture, and Cognition. *Cognitive Linguistics* 1, 99–150.
- Wierzbicka, Anna. 1996. *Semantics: Primes and universals*. Oxford: OUP.
- Wierzbicka, Anna. 2008. Why there are no ‘colour universals’ in language and thought. *Journal of the Royal Anthropological Institute* (N.S.) 14, 407–425.
- Wuerger, Sophie. 2013. Colour constancy across the life span: evidence for compensatory mechanisms. *PLoS One* 8. Prieiga internete: https://www.academia.edu/18101718/Colour_Constancy_Across_the_Life_Span_Evidence_for_Compensatory_Mechanisms?auto=download.
- Xiao, Kaida, Fu Chenyang, Mylonas Dimitris, Karatzas Dimosthenis, Wuerger Sophie. 2013. Unique hue data for colour appearance models. Part II: chromatic adaptation transform. *Color Research and Application*. Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/229056100_Unique_hue_data_for_colour_appearance_models_Part_II_Chromatic_adaptation_transform.
- Zolnikova, Julija [Зольникова, Юлия В.] 2009. Tsvetooboznacheniiia vo frazeologicheskoi kartine mira nemetskogo i russkogo iazykov [Цветовые обозначения во фразеологической картине мира немецкого и русского языков]. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2009. № 30 (168). *Филология. Искусствоведение* 35, 88–93.